

ДРОДОМ

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЕРАТУРА
Ж У Р Н Я Л

Сыктывнар ын ештис вьл диспансер

ФОТОІСАКОВЛЕН

Н ОКТАБР 31-8д ЛУН **20**
1 9 3 0 в 0

НЗЖ Коми
1-1

ОРДЫМ

ХУДОЖЕСТВОЯ ЛИТЕРАТУРА
Ж У Р Н А Л

ЛЕЗО ВКП(б) ОБКОМЛОН КУЛТПРОП
ДА КАПП

ПЕТО БЫД ТӨЛЫГЫН ӨТЧЫД

РЕДАКЦИЈАЛОН АДРЕС:
СЫКТЫВКАР, ВАОРВЫВ У.,
КОМИ ИҢГА ЛЕЗАНШИ

„Ордым“ сузодан дон:

Гражданагы: во кезло—3 ш. 60 ур, 6 тө-
лые кезло—1ш. 80ур., төлые кезло—30 ур.

Учрежденьёжаслы да организатсияжаслы:
во кезло—7 ш. 20 ур, 6 төлые кезло—
3 ш. 60 ур, төлые кезло 60 ур.

20 №

ОКТАБР 31-өд ЛУН 1930-өд ВО.

20 №

Г.П.Б на обяз. экз.
Лыгр 1931 год
Акт № 223

Ј У Р И Н Д А Л Ы Г:

Став робочөй-ударникжас динө, став общественнөй организатсия- жас динө	3	М. Макеимов—Быдмые гигантжас	17
Выл Паш—Бордја војас. Герпас В. Малаховлөн	5	В. Луфин—Коми театр выль туј вы- лын	25
Цед Ген—Ударникжас. Герпасжас В. Полаковлөн	7	Нобдинса Виттор—Коми театр-	
Выл Паш—Вөрлезызжаслөн марш	16	лөн подув ем	28

СТАВ В Ы Н

Профессіональнөј, партіјнөј, комсомољскөј
о р г а њ і з а т с і ј а ј а с л ы е

ПЛАТІЉЕТКАЛЫЕ

к о ј м ө д в о с а

ПРОГРАММА

тыртөм

в ы л ө !

Робочöј-ударњікјасöс лјтератураö прізыв

Став робочöј-ударњікјас дінö, став общественöј организатсіјас дінö

Зортјас! Пролетаріат гіжыејаслөн Рое-сіјаса ассотсіатсіја асла мевоzza сјезд вылас-на (јуң 1928 во) етис лозунг: „РАПП-öс, предпріятвојас вылö. Пролетаріат гіжыејас, матöжык заводјаслаң фабрїкајаслаң, матöжык робочöј класс вермасöмлаң да олöмлаң!“

Пролетаріат нога література ез-на вермы помöз нуöдны олöмö тајö лозунгјасö. Вöчöма сöмын-на мевоzza воковјас. Та вöсна мїјан ем пролетаріат нога літературалөн сотсіалїзм течан гырые мојасые бöрö колöм.

Бырöдны тајö бöрö колöмсö література вермас сöмын робочöј класс јонжыка отсасöмбн. Пролетаріат нога література-öз мог абу сöмын куш пролетаріат гіжыејаслөн, щöц-ї — зöннас робочöј класслөн. Пролетаріат кутїс-нїн пыры літератураö. 1930 воа август 2-д лунö Владїмїр Ілїч нїма заводса робочöј-јас вöчїсны торја шыöдчöм Совет сојузса пролетаріат став гіжыејас дінö. Тајö шыöдчöмас Ілїч заводса пролетарїјас вескыда крїтїкујтїсны пролетаріат нога öнїја літератураöс робочöј класскöд, сіјö олöмкöд да вермасöмкöд тырмытöма јїтöд кутöмые. Најö кыпöдїсны вöча лозунг:

„Пролетаріат гіжыејаслы колö зöннас пыры олöм пыцкас да кöртасны какöд, кодї лöб сотсіалїзм течыöн!“

Ілїч заводса робочöј-јас бöрса вöт-чїсны Калїнїя нїма заводса пролетарї-јас.

Јон вын кыптö пролетаріатлөн увсаң мїјан літератураöс выв-лаң јöткыштöмöн.

Тајö—зев ыжыдтор. Сїјö петö рево-лутсіјаса öнїја кадые (етапые).

Мї течам сотсіалїзм. Мї тыртам вїт воа план нöль воөн. Мї олöмö пöртам Ленинлые „Суöдны да ордїны“ лозунг.

Мї пöртам асеыным странанымöс техника да культура боксаң бöрö колöм странаые — техника да культура боксаң воçын муные странаö.

Робочöј класс—культурнöј револутсіја нуöдöмын пырїк: Сїјö бырöдö культура боксаң бöрö колöмсö ужалые војтырлые. Сотсіалїзм течöм нуöдїгөн быдмö вывсама робочöј. Лбеöдчö подув кїөн да јурөн ужалöм костын торјалöмсö бырöдöмлы. Став чельадöс велöдöм да çікöз пемыдлун бырöдöм востасны уна мїлїон ужалые јöз-лы тусö сотсіалїзмö.

Культурнöј револутсіја нуöдтöг оз поçтечны сотсіалїзм. Буржуачїяöс колö пазöдны, буржуачїялые влїяньнöсö колö бырöдны быд јукöдын. Öнї пролетаріатлөн культура фронт вылö вїçöдöмыс јона кыптїс. Вывтї јона кыптїс вїçöдöмыс да корöмыс робочöј массалөн художества література дінö.

Сöмын тајö öтарбокса сорныс-на. Пролетаріат нога література пыр-на лыд-дїс асöб пролетаріатлые öнї отрадөн культура револутсіја фронт вылын. Пролетаріат гіжые — сіјö художества кывдөн вооружїтчöм пролетарскöј бојеч. Öнї пролетаріат нога література выллаң бергöдö асеыс радјасöб, асеыс классöвöј гырые мојасöб олöмö пöртöм могые.

Пролетаріат гіжыејас вöчöны аслыныс став колана выводјасöб партїја XVI-д сјезд шудмјасые, кодї етис сотсіалїзм нога паекыда наступајтан лозунг. Најö мобулізујтöпны асеыныс вынöб пролетаріат літератураын öнїја тырмытöмторјасöб вужöм вылö. Пролетаріат гіжысјас етїс-ны-нїн ыжыд отсöг промфїнплан олöмö пöртöм вöсна да сыын прорывјас бырöдöм вöсна вермасöмын.

Мед ескö олöмö пöртны зев гырые öнїја мојас, мед ескö пöртны пролетаріат нога літератураöс класс кїын вына

өрүжүбө, мед ескө паскыда петкөдлөны художаствоа кывјон сотсиализм вöсна вермаебмсö—колö пролетариат лигитература радјасö јонжыка кыскыны робочöјјасöс.

Пролетариат делö вöсна лигитератураны вермаебмын чужис РАИИ — пролетариат гижыеаслөн Россіјаса ассотсиатсија (Российская ассоциация пролетарских писателей). Сіјö быдмис аслас улыса кружокјас вылö мыжбөмөн, сылөн медвозза кадрјас пыщысы унжыкыс вöлі тоныда јитчөмабө раборјас ујбн. Бура гижыејас Серафимович, Фемјан беднöј, Либедінскöј, Панферов, Безыменскöј, да колана гижны боечтые робочöј—кружковецс вöлісны колана вынөн став пролетариат нога лигитератураас. Оні РАИИ-ын ем-нін зумыд робочöј јадро, кодлы матысса кадын колö нөрны ырунөдые творческöј јадрöб.

Мед ескө тащөмыс лоі, мед ескө пролетариат нога лигитератураныс вöлі лөбөдöма робочöј класс пыщкыс петөм гижыејасөн, кодјас төдöны сылыс олөмсö, вермаебмсö да корөмјассö,—колö кыскыны пролетариат нога лигитератураб классөвöј тышкыс вынсалөм робочöј гижыејас выл кадрјасöс.

Промфинплан тыртөм вöсна вермаеыс робочöј-ударниклы колö сувтны мыжбөдөн пролетариат лигитератураны.

Робочöј-ударниклаң банөн—тащөм лозунгыс став РАИИ-лы.

Сетам пролетариат гижыејаслы выл кадр—тащөм колö лоны лозунгыс робочöј класс пыщса вождөстчысјаслөн, торјөн-нін робочöј-ударникјаслөн.

Пролетариатлы колö вына лигитература, коді ескө отсаліс сылы сотсиализм течөмын, паскөдіс сылыс вермаван опытсö да удовлетворітис пролетариатлыс кыптөм культурнöј колөмсö.

Сылы колö сещөм лигитература, коді ескө чуксаліс вермаебмö, нөштис робочöј класса став врагјас кузачыс, отсаліс сылы гөгөрвоны збыльторсö.

Со мыј вöсна РАИИ—өтвылыс ВЦСПС-көд — јöзөдіс пролетариат лигитератураб робочöј-ударникјаслыс призыв.

Со мыј вöсна РАИИ пыбөдчө чукөстчөмөн став робочöјјас дінө, торјөн-нін робочöј-ударникјас дінө,—кыпөдны пролетарскöј лигитература вылө асыныс вјзөдөмсö, боечны сіјбө аслас контролулө да содтыны пролетариат лигитературалыс радјассö станокјасван пролетариат гижыејас выл кадрјасөн.

Могыс абу куш сын, мед гижыејас мунисны масса пыщкө—могыс такөд щөңі сын, мед гижыејасыс лигитератураас локтисны массаасыс, фабрик да заводјасыс, ударникјас радјасыс.

Сотсиализм вына наступајтан кадын, пролетариатлөн ыжыд энтузиализм кыптигөн, пролетариат гижыејас выл кадрыс—кутис-нін төдчыны. Мјјан емөс-нін гижөдјас „Серп и Молот“ заводса сверщиклөн—Н. Міхәјловлөн, АМО заводса сверловщиклөн—С. Тарасевічлөн, „Транспечать“—са 5-д типографіјасыс наборщиклөн—І. Павловлөн, Електрозаводса робочöјлөн—І. Брејтерлөн, „Красный Путиловец“—са комсомолеч-ударникјаслөн Белоголовскöјлөн, Комарчевлөн, Лобзовлөн, Свердіолалөн, Артем німа шахтаса буксірнöј бригадалыс шлеңјаслөн—Потатујевлөн, Курнајевлөн, Листопадowlөн да мукөдлөн.

Мі ыстам пролетарскöј біја пөс чолөм лигитературнöј ударникјас выл отрадлы!

Мі корам асланым радјасө пролетаріјјасөс, кодјас збыльылө нүбөдны со јуз большевик нога мөмөлтлыс да большевик нога перелыс.

Мед паскалас пролетариатлөн револутсіја!

Мед олас пролетариат лигитература!
Мед олас коммунизм!

Пролетариат гижыејаслөн
Россіјаса ассотсиатсија.

БОРАЈА ВОЈАС

(13-д октабрлы)

Зым!
Гым!
Лірк!
Тарр!
Кыптöма өікт.
Кыптöма кар.
Кыптöма мырсылөн мiр!
Өзjöма вiр.
Лiралö
Мез тышкын
Луд,
Стен,
Јаг...
Шеныштiс Октабр!

Зым!
Гым!
Лірк!
Тарр!
Кыптöма өікт.
Кыптöма кар.
Чурвiçö шытк
Вiт мiллон лыд.
Вын мiжан дае,
Тöдас мед враг:
Жугöдам—пае!—
Таң щöктö кад.
Гөрисны снарадөн му—
Кодјисны суре лыда гу:
Колчаклы,
Врашгеллы,
Быдөнлы,
Код вöлi враг...
Таң щöктiс кад.

Зым!
Гым!
Лірк!
Тарр!
Кыптöма өікт.
Кыптöма кар.
Кыптöма
Кад вöсна тышкö...
Олöмыс чiскö...
Өзjöдам!

Өзjөдам ми
 Сöд щынöн пöдлөм пöе би.
 Өзjөдам уж!
 Ужалые!
 Сосjастö пуж!

.....
 Jиркмунi ужын jон гор.
 Ужалые пет!
 Ужлы ки сет...
 Выл шудтö аслыд те дор.

Зым!
 Гым!
 Jирк!
 Тарр!
 Кыптöма сикт.
 Кыптöма кар.
 Течны выл мiр...
 — Ji-ir-рк!!! —
 Кыптiс завод;
 — Зым!!! —
 Чужiс гiган...
 Код вöчö.
 Код?..
 Мильонлөн вынjöрыс тан.

Зым!
 Гым!
 Jирк!
 Тарр!
 Кыптöма сикт.
 Кыптöма кар.
 Кöрт,
 Шом,
 Нефтe,
 Вөр—
 Чужтö тан
 Витвoса план.
 Быд кар—ударғык!
 Быд сикт—колхоз!
 Ужалан жарлы
 Сöкыд оз пощ.
 Oz!
 Бордjаде воjас,
 Бордjа уж öд.
 Выл кадыс коjö
 Выл jöзлые рöд.
 Гöрд знамjа—
 Мiжан девiз!
 Пуктам мi—
 Вөрғытöм iз!

Чарнижас

Віет ПЕД ГЕНЛОН

Сернасјас В. Полаковлөн

КАҒИШЦО ВЫЛЫН

ТУВСОВЈА лун. Саріңөн лозалө јенеж. Вылыті шунғоны міча сера кымөрјас. Небзө, ловзө му вылыс. Воесаіңјасые быріс лым ешкын—кулөма шондыс. Сөмын вөрүн пыр-на кулө діјасөи рөшкыд лым. Гөна пу лапјас сысјалөны шонді југөр.

Кырјас костө тоналөмөн ворсөдчө вөрса ју. Пөлөныс ур-рөны соарөса пујас. Шоптөны гож возын лысөмнысө. Нимкоднысла пыркөдөны јос тугајјаснапыс.

Көж вестын мөдарла пөлөс уж шың јургө пожөма јаг. Чардөјјасөи југјалөны лчыд дора черјас. Ва бердас, кыр јылас, чукөрөн-чукөрөн кулөны міча керјас. Овтө на бердыс, мајтөг быгкод небыд сынөдөн. Кыркөщ подјын виж морөса курөг піјанөн котралөны, ворсөдчөны гыјас. Мөд-лапөлас кургө вөр—мысөөма шонді југөр-

јасөи, сынасөма төврудн; ічмонкод томөн візөдчө. Лунвысөап ыркјөдлө төвру. Кокыыка лебалө кавішцө вывті. Быдлажө - нін пырө сүјлас. Керјыс керјө четчалө, ласкысөс да нулө налыс сирөда мышнысө. Ышмөм кан пі өн ворсө кавішцө шөрө сүвтөдөм гөрө плагкөд. Лыддас: „Став лөдөм кер кылө дам заводјасөч“!

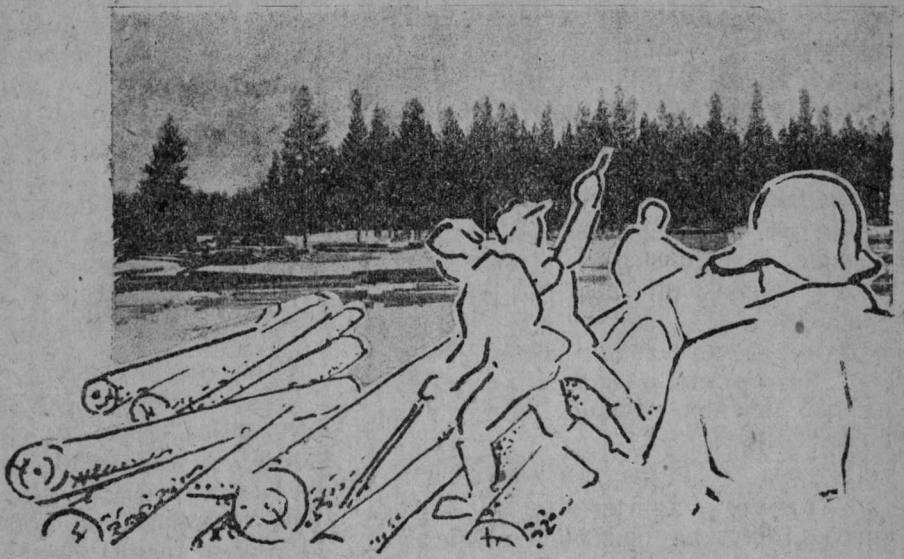
да нимкодлаыс өкалө быд шынас. Одби-тас да звирө четчыштас кыркөщөаң ју вылө, лептас щын-бус.

Ылөз јургөны уж шыјас.

— Бостлө! О-оп!

Труна-трона тунылтөны керјас. Ыз-буз суныштөны ылөг гыјас пөвсө. Гөрөны ју пыдөс. Вөр былыктөны ва вылө да бергалөмөн кывтөны. Кывтөны өткөн. Кывтөны гозјасөи. Кывтөны чукөрјасөи.

Пармаөј, пармаөј! Ропкодчыс унзіла пөчөј. Мы-жө те сөщөм нора шывган? Мыј сөщөма тушаыд сыркјалө!! Колөны војас, вежө оломыс. Важөн вөлін те јон. Којллісны тарјас, котраліс, шылајывкод лчыд піңјаса көјін. Те пышті руңјавліс музөм кыјөсө. Гашкө-і ез өтчыд јорлы оломсө пу улө кынмігөн коңөр. да. Те вөлін вына. Сөмын лөчталөм- косакод лчыд вөјтөв лытліс палөдны тенөыд унзілтө...

Они: сiјо-жѳ кыҗысҗас тѳвбыдҗасѳн ле-
чѳны кер. Котырѳн-котырѳн тiлѳѳны те
пыщкын, ѳѳлѳмеаҗыс камѳѳны лун i воj.
Мѳвпалѳны пѳрыс тушатѳ виҗлавны кѳрт-
туҗасѳн, шѳеесҗасѳн. Гыѳдас вѳр пыщас
сынѳдѳѳ поезд. Сувк-савк ѳзҗасны елек-
тролампочкаҗас. Кутасны заводса станок-
җас, машинаҗас сывны уклад шыѳн... Со-
налас јенеҗыс, гыҗас сынѳдыс, лажку-
нан зоннад те—пѳчѳ парма. Мѳдпѳрҗа
томман. Выл шыҗасѳн бѳстсап горавны:
Выл Воjвыв!.. Выл Воjвыв!

Отувҗа вын бѳстас!—шондiлан качѳдчѳ
катiшчѳ вывсап. Уҗалѳ том јѳзыс удар-
нѳj брiҗада. Чужѳмҗасыс тулысыскоѳ-жѳ
догыдѳе. Вѳсса морѳсҗаснысѳ нулѳ тѳвру.
Сѳнҗасныс гез пратҗасѳн ворѳѳны јажкучiк
улын.

— О-оп!.. Јешчѳ ѳтчыд!

ѳтi кер чукѳр дорын тiлѳѳны нѳлѳн.
ѳтiыс косынҗi, чужѳма зон, збѳj сiнҗаса
Васѳ. Васѳлѳн гадѳѳе кiпыѳѳсҗасыс чо-
рыда кутѳны кыҗпу зор. Куҗ тушаыс ну-
гылѳн нугылаѳ. Шондi зарнi кiпыѳѳснас
малалѳ сылыс мегырѳн сiнсѳм мыш. дѳ-
рѳм пыщкас пышкаjѳн шпорѳдчѳ тѳвру.
Васѳкѳд ортчѳн уҗалѳ ѳмiҗваѳн озыс чу-
жѳмбанҗаса Машѳ. Сосҗасѳ пужѳма. Јур-
сiсѳ зѳѳѳма гѳрд јуркѳртѳд улѳ. Сѳмын
ѳѳд јуреi чiткыҗасыс оз кѳсҗыны зѳѳеа-
ны шондiыс. Мырдѳн ѳшjѳны пѳлпомҗас
вылас; накѳд ворѳѳны шондi југѳрҗас.

— Бѳстлѳ ѳтпырjѳ. Но-о!—велѳдѳ Васѳ.
Сортовка вѳрҗѳ да быгылтчѳ. Швач уѳѳ
кыр јывсап. Трун-тран—виҗѳдан да ва-
ыв-нiн.

— О-го-го!—јургѳ кавiшчѳ пастала.

О-го-го—јѳлалѳн кылѳ елтчѳм.

— О-го-го!—лебалѳ ју пѳлѳн, лажкјалѳ
нарматi, лантѳ ылын-ылын, кѳнi сiнмѳн
суҗтѳм сарiҗѳн гыасѳ пушкыр вѳр.

Уҗ пуѳ. Јаҗ пастала жуѳны воjтыр:
тошкаҗас, тоштѳмѳе, зонҗас-i нывҗас-i.

— Сулавлѳ!—друг уҗ кѳстын горѳдiс
Васѳ.—Ме мыјкѳ мѳвпыштi, —сѳдтiс да
керҗыс-керjѳ четчалѳмѳн котѳртiс чомҗас
дорѳ. Нѳдыр мысѳi вайiс сiр тыра туйс.
Вом тыр сѳрамѳн виҗѳдлiс јортҗас вылас
да гiҗiс кер вылѳ:

„Витвѳса план тыртам нѳл воѳн“!

— О-го-го! —Брiҗадiҗас кутчiеисны
зорҗасѳ. Сортовка бордачѳн лебҗiс улѳ
да суныштiс солкѳдчыс јуѳ.

— Мыј-нiн, молодѳж, вѳчсанныд? —
локтiс да јуалiс Педѳт ѳад. Сiјѳ нарѳш-
нѳ локтiс виҗѳдлыны покѳѳмныс вылѳ.

— Виҗѳд, Педѳт ѳад,—кыв виҗiс Ма-
шѳ да мѳд кер вылѳ гiҗiс:

„Бырдѳм кулакҗасѳе, кыҗ классѳѳ“!

— О-го-го—лебҗѳны гѳра шыҗас том-
јѳз дорыс. Шпорѳдчѳны тувсѳвҗа сынѳдын
вына борднаныс.

— Гѳгѳрвоiн, Педѳт ѳад?—шпыҗалѳ
гѳрд чужѳмбанҗаса Машѳ. Педѳт ѳад кут-
чiеѳ зорjѳ.

— Вайлѳ iнѳ ѳтешита тiҗанлы.—вiста-
лѳ да сунѳ зорѳѳ кер улѳ. Зелѳдчѳ—го-
лаас сѳнҗасыс бѳтмѳны, вiреалѳны.

— У-ук!—керҗыс лебҗѳ-нiн улѳ.

— Со-тај,—шпыҗалѳ Педѳт ѳад тош-
кас кутчiеѳмѳн.

— Гыасыс пуҗас вывтi небыҗiк кок
шыѳн локтѳ ѳѳд iнкыма аҗ—рыт. Шон-
дi гѳрдѳѳѳ. Сiнпѳвнас виҗѳдчѳ улѳ, бѳрjѳ
ѳjбыртаиn. Ывлавысса шыҗас небҗѳны. Ју
вылыс гылымѳ—југҗѳ. Виҗѳдчѳны сы вы-
лѳ пуҗас, нiмкоѳасѳны. Ју бердсап ырк-
jѳдлѳ.

— Е-еј! Кад-нiн шабашитны!—горзѳны
брiҗадiҗаслы уҗалысҗас. Нажѳ луҗгѳны
чомҗас дорѳ. Чер дорҗас вылапыс јѳктѳны
кыа југѳрҗас.

Ывлавыс пыр јѳнҗыка сѳдасѳ. Пу ву-
жѳрҗас паскалѳны. Мѳдлапѳв шынаѳѳ,
шебраѳѳ небыд ру ешкынѳн. Гѳрдов кыа
југѳрҗас уҗлалѳны ывлавылын.

— Тiлi-тiлi!.. Тiв-тiв,—кывтѳны по-
жѳмҗас дорыс мелi шыҗас. Тајѳ зѳла ле-
бачҗас лѳѳѳдчѳны узмѳдчыны. Кад-нiн-ѳд.
Со, шондiыс оз-нiн тыдав. Лантѳ кѳрыс
ур-р-гыны. Умзiла сiнҗаснас чiткыраѳѳ
јуҗс. Веег кымѳрҗас улѳзҗык летчiсны.

— Тiлi-тiлi!.. Тiв-тiв,—кад, кад-нiн
узны.

Б I Ш У Р Ј А С ѳ З Ј ѳ Н Ы

ЧѳВОЛѳ ывлавыв. Вугралѳ, вѳтасѳ. Сы-
нѳд ыркалѳ. Ш-ш-ш...—Мелiа, мелiа
унјывсеныс шышкѳны пуҗас.

Чомҗас дорын ѳзjѳны бiшурҗас. Руѳ
пын. гыҗас везҗасѳны сынѳдын. Орҗавлы-
тѳм нугылѳн кысѳны јаҗ вывтi. Паска-
лѳны, сѳзѳны пуҗас јылѳ. Бiкiнҗас савк-
нитасны чукѳрѳн, јѳктѳны немыд сынѳдын.
Мѳтырҗас јылын ѳшалѳны пѳртҗас, щаж-
нiкҗас. Руасѳмѳн пуѳѳны јуква да рок-

Чөскыд сожан-көр делдөдө ужалыясөс. Кынөмжасыс жандыгөма муралыны.

Бригадирјас чукөртчөмны асланыс өтүвја пөрт гөгөрныс. Гажаа ызгөны. Көт-и муңома кикокныс сөкыд сортвокајасбылалөмыс, сөлөмјасныс пыр өткод долыдөсө. Корөны гаж, корөны серам.

Рок пуеис. Бригадирјас сөрса-бөрсө локтөны пөрт дөрө. Дежурнөј шмонитө да те-

чө тастіаныс руасые рок. Сојөны чомјасын, сојөны бипур дорын. Кодлы кызі лөсалөжык. Азыма паңызөны. Чөскыда тапкөдчөны вомнаныс. Муралыс кынөмјас лагтөны.

Зунвизө пукалө аслас бипур дорын Уреуэев. Зумыша визөдө бипур пышкө да мөвпалө. Журбстас вугралыс ынөдөын том јөзлөн серам, бергөдчывлөмөн визөдө епгугјаснас.

Катішчө вылын өтөлаын да мөдлаын тыдалөны кер чукөрјас. Уна со кер-нын таяјө лунјасас летчөс кыркөщ улө. Лунмөд ужавмөн сөмын-нын колөма. Уреуэев визөдө на вылө да вомдорјассө јірө. Адчысө сылы: кер чукөрјас абу-ніп кер чукөрјас—тракторјас, станокјас, машинајас... Ортча-ортча тракторјас бөрзөны да мунөны—гөрөны путкылтөны. Со, со... сылыс ыжыд өвмөссө путкылтөны, сөд муө пазөдөсны. Кыпөдчөс сетчө колхознөј көча. Гыасө, шаркөчө, зарнөпн лөсталө...

Уреуэев мөстөма јортчышгөс да кутөс гудравныс жборөдчыс јаја шыд: паышгөс, сөсөса боетөс мөтыр вылыс руасые пөрт да солалөс. Ректөс пөстөрыс паскыд чышјан вылө небыд, выја нан, муткыртөс падрөвжөн вөскыд кинас морөс пасталаыс

да кутөс паңасөны. Отнас. Паңасө чөва. Визөдлас бригадирјаслыс да ужалыясөс котырөн олөм, вөрчөс сөлөмыс.

Паңасөгас Уреуэевлы другуеис төдвылае вежон сајын лөөмтор. Локтөсы ордө председател сөвета да кјастөг-ні кинөм вөскыда вөсталис:

— Төд, Уреуэев, унаысөнын шөктывлөма вөрө петныс ужавны. Ставөктөс петөма, сөмын те гортөд пөсөнаң со-

жан... Кыч нөлчөс сөрок!

Кыч нөлчөс пө-өд... Кулак. Со тјанлы кулакыс—мөвнышгөс Уреуэев да визөдлөс кабыр вылас. Шшловчөс. Вунөдчөс јажашыдсө. Ошөдчөс өптөсјассө, вежынтөс вөмсө.

Бипурыс паскалан југөрјас вөрсөны бөкөңјаскөд. Пөмыд лөз јенежыс летчөма улө, өшалө пујас јылын. Откымын козувјас дөрдөлөны јиторјасөн. Пушкыр јура пөжөмјас вужөрјасөн сулалөны. Кынөмадө—оз вөрзөны. Пөмыд вөј шытөс лөбалө на вывтө. Кыд өөд јуреі чөткылјассө. Лөјкујтө, визө вьлавывлыс чөскыд ун.

Уреуэевөс палөдчөс рацкөдчөм. Көдкө локтө. Нөдыр мысөтө бипур дөрө петөс Пөдот дад.

— Пөдот, лөк пукөс. Рытыс-өд мјјал, —төдчөс да шуасөс Уреуэев. Пөдот дад кежөс бипур дөрө да пукөс Уреуэевлыс вөча.

— Кытчөкө ветлөң?—јуалөс Уреуэев.

— Сізө. Төңдө черпу боетөс влө вөчны. Талун-тај көсја вөлі өштөдөны. — Пөдот дад пөстөс каллансө, сөсөса выскөс пуртөсөс пурт да кутөс вөлавны черпу. Уреуэев мөвнышгөс да шшловчөг мөз вөсталис:

— Ек-ма, Педот; олём-жө пуксис.

— Мыј-нө сиз?— вичодлис да жуалис Педот дад.

Лечид пуртыс гылыда шлывжалө черпу вывти. Жежд чаргас четчалоны муө.

— Он-өмөј адгы. Наһыд норма, *сакарыд норма, төвар быри...

— М-м... Топөдис, топөдис,— кывјө воөдчө Педот дад. Уреуэевлы лөвалисны тајө кывјас да пыдөзжык кутис өөрһинас мирны.

— Вөрадтө уждөоны мијанөс, налогад нөдтөны... Саp дырји лөсыджыка овеывлис, висталис Уреуэев да ышловзис. Педот дад вөласыштис чөва, сесеа сивјассө лептив-лөмөн шыасис:

— Торја кокһыа ез ескө овеывлы-да. Ферт, кодлы кығи... Тијанлытө— озырјаслы— лөсыджык, ферт, вөли секи овны. Старшина, урафник тијан дор сулалисны-а. Мијанлыс-и медбөрја кукантө вөли картағыд петкөдөны. Сиз, сиз...

Кыкһаныс һедыр кежө лантлисны. Уреуэев мөвпалис, кығи ескө воөд нүдны өөрһисө.

— Оз, оз сэммыны коммунистјасыд олөмнас вөскөдлыны. Коді озыржык, сижөс і топөдөны. Сизнад, ферт, креетаниид оз кут визны лөһиөј мөстө. Бөста ачымөс: тавө һөлөо пуктисны, мелһичаөс мырд-дисны. Ме-жө вөли сиктсалыс һаһнысө іза, ошкөм пыдди кулакод пуктисны-дај. Омөл олөм, Педот. Озыржыкјассө бырөдасны-а, чиг гөһыс і колас сесеа. Со, тед-и сөтөализма, Педот. — Уреуэев висталиг чөжыс вичөдис Педот дад вьлө.

— М-м... Топөдөны-тај ескө тијанөс-да. — вичысөмөн лөзас кыв Педот дад да воөд кывзө Уреуэевөс.

— Со, те, Педот, колхоһнык (Уреуэев һызыртлис вөмдорјассө). Мыј бурыс? Важкод Педотөһ-и колһи. Уқалан лун і вој, озырлуһыд оз сод... Мыјла ескө пырін те, вистав?— Педот дад һыр чөв вөласис да куртчалис вомас пырыс уссө. Дыр мөвпалис, кығи ескө вөчакаыв вичны Уреуэевлы.

— Мыјла?.. М-м... Мыјнө сесеа вөһны? Откөһи ужалөмөн төлкыс оз-жө бөст да. Сесеа быдлаһи-һиһи колхозјас, олөһи-һө торја елаетөг. Гаһкө і ми вермам јонмыв-лыны. Тавө һаһным буракод воис. Ворөсмыс һанөрво ез ло-а.

— Петһы колө,— чорыда шуис Уреуэев. Педот дад четчис да шуасис:

От төд кығ воөд лөө. Öһи-тај от-на косјы петһы-а.

Уреуэев, Педот дад мунөм бөрыһи, ескөрыс вөһитис јајашыд тыра пөртсө да кутис вичөдһи бипур вьлө. Педот дад-көд өөрһитөмыс өөлөмыс ез бурмы.

— Аслам кинам отсала һалы јонһыһы, — друт кыкө кыпөдчис јурвемас мөви. Туһа кузаыс котөртис јирмөг. Сиввозас кутис кавөитчыһы: Екһа, керјас... Кывтөһы. Кардорһи парөкодјас нүдһы һајјасөс сариз вөмөһи, бөр вөјөһы тракторјас, маһи-һајас...

Бипур пыдөһиһи дьырјас зарһиасөһи. Бијугөрјас котралөһи Уреуэев чужөм вьвти. Здук кежлө југөдласны вөжкитчөм вөмсө да бөр дөбөһи һөмыд сывөдө.

Уреуэев оз кыв гудөкһыс сөравлөм. Став мөвпыс өһи тупылө гартчөһи... заһаһ. Кығ вит сурс кер посјөмһы јусө. Вој-Сижө (Уреуэев) кыјөдчөмөн петө заһаһ дөрө. Кијас — пурт... Чилс-чилс — снастјас орјасөһи. Кығ вит сурс кер муркөһитөһи заһаһ, ускөдчөһи ју кывтчөс... Чукөрөһи-чукөрөһи кывтөһи ежвати... Кутав! Октаһи!!!

Уреуэевлөһи өөлөмыс полдөма. Со, со — потас доһыдла. Сиввозас путкыһасөһи керјас... Вөмыс вөрө. Виж быг сөрөһи вөмкөщөдыс војталөһи муө һөж кывјас:

— Оз... кывтһы... керјас... Кардорө. Ылөжык — саризө! — Саризө, јиа гыјас вь-һиһи путкыһасыштиһи!..

Бригадирјаслөһи бипурһыс нуө. Кос увјас лысјас трачөдчөһиһи сөтчөһи. Би кајө вьлө, вөрөд гөрд кывјасһас. Би кыһысқы-мөрөһи кыпөдчасны шыһи гыјаскөд, тојтөһи сывөдһи. Бијугөрјас гөрд бөжа урјасөһи котралөһи пожөмјас вьвти, дөбөсөһи ув-јас костыһи. Бипурсө гөгөртөһиһи ужалыс-јас. Сем-жө-и Педот дад, ештөдө черпусө. Бригадир да бригадһиһиһи пыркөдөһи „рус-скују“. Чорыда зымгөһи төм кокјас. Ты-далөһи шыһијалан чужөмјас, дирдалан сивјас. Гудөк щөкјалөмөн резө сывөдө шыјас. Најө збоја качөдчөһи вьлө, вьһа бордјасһыс өвтчигыр шуһиһиһи пушкыр парма вьвти. Вьһи һөгөһи гөралөһи, вьһи-јыһыс сывөһи.

З А П А Н

Һөлөд лун-һиһи жквучкө војтөв. Һөлөд лун-һиһи бьлавыв гудыр. Сөһыд кымөр-јокмыһјас лун і вој лөбөһиһи пујывјас берд-ти. Бьлавыв вьвти гажтөм. Вөрыс шудтөм

нылөн сыркјалө. Пујас дегдөм лапјасна-
ныс өвтчөны. Туганјасныс куснаёны ота-
рө-мөдарө.

Нылөм кыркөщјас косттө пузласө ју.
Нөрөм пујасыс гылдөбөны сы пыщкө лыс-
ванысө. Кытө вөрјуыс песовтчө крукөн,
кытө көжсө кыщовтгөн ворсөдчө еөд гы-
јаснас, сетө кырјыс кырјө нүждөчөма за-
паң. Јурсө пуктөма ју катыдөжык, кок-
ныдөссө пыкөма јур еертыс улөжык-пө-
лөсөн тасасөма. Нөрјасөн да снаетјасөн
вурлөм бонт увтө мурзөмөн тувөны быја
гыјас. Чепјыв повјасөн најө четчалөны
запаң улыс петөм бөрын. Шзачөдчөны,
пузласөны.

Вомнысө муцкыртөмөн тэлеөпы ужа-
лыејас јүгдөмеаң пемыдөз. Војтөв пөлы-
штас да сапкыөбөны чужөманыс еурс јем-
өн јя зер војтјас. Орөдөны чужөм кучөк.
Јлөм багырјас еөкыдө, влөдалөны тепы-
са кабырјасыс. Јлөм пасөкөмныс шарөдчө.

Запаң шөрас отар-мөдарас керјас леп-
талөма. Бонтыс вөјөма вывтөыс кер лыб-
мөн. Тајө—„ворота“. „Воротасаңыс“ ва
бөр нүждөчөны кујим вежөн, помыс-помө
јитлөм керјас. На косттө кывтөны көшөл-
јасөн сортирујтөм керјас: пловочнык, стрө-
јевөј, шпальнөј... Көшенјасын најөјасөс
кљачавлөны.

Рытја дор. Сынөд јешцө-нын јонжыка
гудыртчөс. Мөдлапөлыс өтка-өтка пујас

ез-нын кутны төбчыны. Најө паскалісны
өтө еөд вужөрө.

„Ворота“ дорын луншөреаң-нын сулалө
Машө. Јлөм багырјас сап крукалас за-
паң пыщкыс кер да вөтлө „ворота“ пыщ-
кыс. Чужөм важөн-нын кутөс кыв-
ны зер војтјаслыс чутөдчөм. Чужөм бан-
јасыс вөреалөмны. Кө-кокјасө кынтө. Му-
зыс өвнөч гыјасөн ветлө тушабдыс. Сө-
јасыс күнеөны. Пөлјасас гыјас кувгөм-
еыс лантлитөг шургө. Сөмын Машө өз
петкөдлө јортјасысө музөмсө. Медбөрја
вынсө чукөртө да пыркөитө јурнас. Мыр-
дөн щөктө куснаыны гегдөм сојјасысөлы.

Запаң тіралө. Кыз вөт еурс кер тывјө
моз шөдөмны. Јлөм мышнаныс нөртчөны
мөда-мөд бердө. Војтөв зыртө најасөс [за-
паң вылө. Вевеа-вевеа кәјөны, помырјас-
өп жуөны. Чајтан оз сөсөа вермы кутны
запаң пөлөдөм чукөрсө. Шөрі потө. Пан-
ласөмөн гыыс-гыө четчалөны керјас ва
кывтчөс, Ежва вылө.

Пыр јонжыка пөмдө. Ужалыејаслы оз
сөравыс. Здук кежлө-кө дугдан кө коктө
вөрөдөмыс, көзыд гыөрөн шебыртас јір-
мөг. Војтөв-өд оз уч... Пыр сецөм-жө лө-
гыс уеласө ју вылө. Качөдлө гыјас. Пыр
сецөм-жө нора шургө парма вөр. Өтө ле-
бачлөн оз кыв котөшөтөм. Куткыр вөзө-
ны коңбөрјас пу лапјас костын. Пыркөд-
чөны көзыд зерыс. Јуын еөд гыјас пуз-
ласөны, швачөдчөны запаң бердө.

Зкөч пөмдөс.
Бытө палькысөс
еөд вон. Парма
вөр еөд вөзөн төд-
чө гудыр сынбө
пыр. Војтөв јешцө-
нын збојмө. Ав-
зөгтыр вәјис лым
јокмылјас, руз-раз
шыблалөс бычөм
ју вылө, пујас ви-
лө, керјас вылө.

Ужалыејас өтөк
өтөкөн мунөсөны
чөмјас дорө.

Машө медбөрны
летчысөс багырыс.
Јлөм кокјасыс өз
кывзыны. Муртөсө
летчөдөсны муө.
Сөні сулалө-нын
Васө. Көнаулас

черё топодомён виждис жу выло. Сы гогор чижалис садсё воштом војтов. Ераломён уеласис да пурис чужомсё. Гуре лымчир зирдыштёмён одјо лебисы еинвојтис.

—Аттё, поводда-жэ,—шүис Машёлы Васё. Машё чөвтис еинсё пыддөсэчыс шүис жу выло да потласём вомдорјаснас шүис:

—Ужавны огё дүгдө. Бригадалы оз потлетчыны багырјасыс. Мунам чөмјө. Вирөј сёныкаис-нын.

—Ударноја ужавны кутам,—нымкода виеталис Васё да мөдөдчис чөм дорө. Машё вөтчис Васё бөрса.

Көздөма ывлавы. Ризјалё војтов, чащё сынөдсё лестукјас выло. Саккысё пујас, јирё. Равзё быпјөсё вомнас. Оз тыдав төлыс. Оз зирдавыны козувјас. Пемыд кымөр иластјас личкёны парма. Мурзёны жу вылын гыјас.

У Р Е У З Ъ В Т А В О Ј О З У З

Чөм сайын ывла вылын војтовлөн омалалом. Котралё чөм гогор, щыг көјин увтё. Палькас чөм выло лым јокмыл да талалё сесеа. Чөмјын чөв кујлө. Трачкөдчө бипур. Щын гыјас везјасёны чөм пыщкын.

Бипур дорын Уреузеv лөчтан вылын кеслө јосыла пурт. Чужомыс талунја војкөфис-жэ зумыш. Мөвијасыс пыдө зөбөсмыны. Сёмын еинјасас бја војтас өзјёны да ебд тош пыщкас ворсё шпынјалөм. Зыралыштас пуртсё да бi дорө копыртчө, виждөдө одјө-ө лөчмө. Кымын јона лөчмө пуртыс, сёмын еинјасас өзыс војтјас ыждёны. Друг ыпнитласны еинпасталаыс пөжарөн да бөр чинасны.

Пиздөјас вылас гырзјаснас шыкөмөн пукалө Педот дад, ноңалө калъансё да лапјөдлө сөктаммөм еинлапјаснас. Личкө еисјөс узилэ.

Кыкнаныс најө чөволёны. Кыззысёны поводдалыс шүчлалөм.

Педот дад пыркөдис кусём калъансё да ојтсыштитис. Гыжјасегтыр жуалис Уреузеvлыс.

—Мыј-нын рытывбыд кутин пуртнадноксыны?.. Голатө-кө-нын вундыны мөвпалан-а...—Уреузеvлөн еинмас ыпнитис пөжар. дүгдис кеслысөмыс, виждөдлис пурт дорөдө бi југор возын да шпынмунис.

—Сиді... Комывлө-тај лөчды пуртыд.—Сөд тошсө малыштитис Уреузеv—да бара кутис лөчтыны.

—М-м...—Нужкөдис Педот дад да кутис виждёны зарныасыс дгыр выло. Бипур ко-

јис чөм пыщкө бирјай небзөдыс шоныд. Југорјас котралисны чөм пыщкөдти: Пуксывласны тувјын дшалыс ебд чайник выло, четчыштасны лыскөн волсалөм жождө, ласкысасы да нулөны бипур возын кесмыс паскөмјас.

—Водам вај сесеа. Аски-өд воз ковмас ми-јанлы летчыны запаң дорө,—виеталис Педот дад да чөскыда очсыштитис.

—Запаң дорө... Ек-е-к-ке... дырө-нын пасасыны мијансө. Ныр вылад үетөз лөб ужавны, аетө-жэ сесеа дышөн-і шуасыны,—виеталис Уреузеv. Сөлыштитис лөчтан выло да бара кутис кеслыны.

—М-М... Көдјас?—куза жуалис Педот дад.

—Најө—бригада. Быд восколын горзёны—ми-пө да ми. Меног гөдырјас најө, Педот. Ме төрыт нарөшнө примөвтити. Васөнысө төдан... Пыпјис ужд вылыс. Фертөд бипурдорад лөсыджык пукавыны ја зерулын пөсөдм дорыс. Сөщдөсө ставныс.

—Абу-жө-нын зик те ног, Уреузеv. Шуам меа-теја асывјаснас гыжјасам-на, најө запаң вылынөс-нын... А Васөлөн төрыт кыкыс топавлөма керјас көстө.—Кыкнапыс бара лантитисны. Уреузеv мөвиалыштитис да ышловзигтырји виеталис:

—Со-тај, поводдалыс кылө. Прамөј көзайн повсө оз лөз өни ывлаө... Те пет-да ужав. Кытчө инөдөны сымында вөрсө. Гашкө һаң вылө-нын изөдөны да, сөрөктис Уреузеv. Кулакјастө-тај бырөдөны да һаңтөт сесеа пукалөны аеныс-жэ.

—М-м... Водам вај! Аски ужавны-өд ковмас,—ојтсыштитис Педот. Четчис да мунис волсасыны. Уреузеv пөдөстлис вомсө, еинсө читкыртөмөн виеталис:

—Ог на ме вод,—шпынмунис да кутис кеслыны.

—М-м... Мыј-пө сиз,—шензан шытөдлөн волшасывывеаң жуалис Педот дад да котөртис еинјаснас кеслан пурт кузала. Уреузеv вөжпөдлыштитис вомдорјассө да һинөм ез шу. Чөв үеис чөм пыщкө. Друг Уреузеv бергөдчис Педот дадлаң да черөн мөз керыштитис:

—Вермас оз чайтан, Педот, поводдалыс жугөдны запаңсө.—Еинјасас ыпнитис пөжар.

—Запаңсө?—сотыштитис Педот дадөс. Умзильс пыр-жө-і бырис. Еин воңас кытитис запаң, гыјас, керјас...

—Запаң јон—тиралөмсө петкөдлитөг виеталис Педот дад да сущкис еинјассө Уреузеv еинјасө. Здык мөд најө сиді виждөдис-

ны. Уна мөвп
сек коста шү-
товтис Педот
дад јурвем
пышкын. Уреу-
зев нөшта өт-
чыл пөвсыштис
еінјаснас Пе-
дот дадөс, сее-
са кусөдіс еін-
јасеыс пөжар-
јасө. Кеслыны
кутчыег моз зөб-
өіс кывјас сајо:

— Кыг вїт
еуре - өд... Пе-
тавлы бвлавы-
лө, јуртө нуас...

— Гм, — нүжө-
діс Педот дад
да кутчыөіс
тошкас.

Ивла вылын збыл төвчөіс зөв јона. Кув
ков кыліс вадор пөлөн.

Кад пыр визувтө воэ. Бїнур ләпкалө,
чүсмө. Чом пышкын јонжыка немдө. Ур-
еузев кеслыө да кеслыө. Педот дад-
лөн оз үчөы. Мөвпјасыс дүгдывтөг пуш-
кыөны орјавлытөм сунісөн. Чом сајын
жур-ргө. Поводда оз көејы ләтны веег
ур дон.

Уреузев вїзөдліс үзөмө үекөдчөм Пе-
дот дад вылө да бара гөрбылтчө кеслы-
ны. Педот дад пыргорөн шкоргө, пїнјас-
нас рушкөдчө. Ачыс мөвинас кутө—кыт-
чөз он вод ог онмөвө.

Бїнур чїкөз сыліс. Öгырјас шебраөісны
пөјім ешкынјасөн, оз-тын печлаөны. Ур-
еузев кыкыліс зөптын новлөдлан часі
да вїзөдліс—војшөр. Бырс—суіс пуртеө
вөн дорас өшалыс пуртөсө. Горакөд кы-
зөктис—оз-ө Педот сады.

— Учө, — мөвпшптис Уреузев да пасталіс
бїнур воэын коөмыс пәскөмсө. Јөщө вї-
зөдліс Педот дад вылө, вомөө вежїнтліс
да петіс чомјыс.

Ивлавыс еінмад чуткымөн немыд. Сы-
пөдыс пукылаөө јөжїд јокмылјасөн. Вој-
төв өтарө пыр жвучкө. Бырыштчас да вөс-
ны нөрјөн моз пөвсыштө чужөм кузала—
өөшыштас. Сїнмад којыштө лымјөн. Мур-
тса-муртса төдчө мөдланөв. Чомјас дор-
өз кылө гыјаслөн мурзөм.

Уреузев кывзыөшптис чом воэын да
летчис запан дорө. Көкшыјасыс оз кывны.
Пөрөдө төлыс. Кәјис запан вылө да кї-
маласөн кутіс корөны снаөтјас, кодјасөн
вурлөма запан. Тїралан кїјаснас кыкис
пуртөсө да кутіс вундыны. Жыныс уна
вундіс да муніс воэ. Мөдлаті вундіс да
бара муніс воэ. Којмөдлаті вундіс нө-
лөдлаті... Запан тїралө зелалөм везјөн.
Војтөв үекөдчас да муртсыс ваө оз јөт-
кышт. Уреузев даслаті кымын вундаліс
да котөртөмөн четчыштис мөдлапөлө. По-
водданыс сылыс шапкасө курыштис да
шыбітис гыјас вылө. Ачыс ез төдлы. Вөм-
тырнас нылаліс лым сора сыпөдсө. Сө-
лөмыс бут-буткөдчис. Көпыетөм кїјасыс
пыр-на чорыда шамыртөмөн пуртөсө кутө-
ны. Војтөв пурө—Уреузев оз кыв. Запан-
лан нүжөдчөмөн вїдчөө сылыс жуғалөм
Ез вермы вїдчыөны. Бжыда јортчыштис
да котөрөп лөтчис запан вылө. Запан-
сыркјаліс. Со, со—орас... Муркнїтис вој-
төв сөкыд морөсөнас, запан тракнїтчис...
Руш-раш...

— Е-еј-ј.—кыліс Уреузев чомјас дорыс
горөдөм. Вїрдыштис сетчө еінјаснас: кот-
ралөны вужөрјас.

— А-ка-ка.—горштырнас шыбітис Уреу-
зев, бергөдчис да көсјис пышкыны мөдла-
пөлө. Сөмын сөрміс. Запан рашкөдчис-
сеега друг жуғалі. Мөда мөдөс зыртөмөн

уекöдчисны ва кывтчöс. Путкылытисны Ур-
сузев кок улые бонтсö.

—Ы-ы,—лолыштис Урсузев да четчыштис
жуе керјас былö. Вилдис да уеі мордс-
нас пурт вылас. Тракнитчис пöв-мöдые,
сесеа ез-нын вөрзöдчылы. Керјас мöд-
мöдвылас кашјасисны. Урсузев ыылö кы-
лальштис керјас вылын. Возын јја ваö
кис уеі, сесеа јурис летчис, сы бöрын
чоннас бердис. Керјас бара топалисны да
шлынґисны возö ју кывтыд...

Кор Урсузев петис чомјыс Педот дад
повзöм ейјасöн кутис визöдны ас војас.
Пурт, вој, запаң—вывтi-нын чужмöдантор-
јас.

Друг четчис да паеаастöгыс уекöдчис
ывла былö. Поводда којасис лымјöн. За-
паң дорын тыдалис морт вузöр. Быггö
кодкө нöрјөн кукчис Педот дадöс. Котöр-
тис чомјас дорö да кутис сад-мöдчыны.
Учыејас нинöм гөгөрвотөг чвирек—четч-
лисны, сесеа ставныс уекöдчисны ывла
былö. Кодкө горöдис:

—Е-е-і-і изöптисны вадорö, сöмын сор-
нин... ейвозанис керјас муркнитисны за-
паңсö да чукөрөн-чукөрөн ворґисны, ви-
зувсö суöдны. Кодјаскө горзисны, мыжкө
велөдисны вöчны, шöйтисны вадорсаң чом-
јас дорö, чомјас дорсаң бөр вадорö... Он-
нын кут вөрзöмтор. Сöмын визöд да шен-
чы.

Поводда лок горшöн равзис. Ризјалис
ју куза. Путкылаеисны сöд гыјас. На
вывтi быгласөмөн кывтисны чукөрөн-чукө-
рөн запаңыс мезмөм керјас. Кывтис ју
бөр төвбыдеа уж—тилөмјас, музöмјас,
гердөмјас, мыј төвбыдөн аслас пелпомјас
вылас кыкис ужалыс дадöс былö олөм лө-
сöдөм радi.

ЗАТОР

Асыввоз. Лым оз-нын ус. Асывлаң бер-
гöдчöма төв ыещкө лестукјас былö руд
кымөр пластјас. Кытјастикö восеалисны
öшиңјас—тыдовтчисны лöзалье јенежтор-
јас: меліја шпыңјалисны ылзöм парма
—вөрлы. Парма-вөр ловзыштис. дүгдис но-
раа лөвтöмыс, пыркöдö гердөм лапјснас.
—Тив-тив,—кылö пујас дорыс гажöдые
шыјас. Лебачјас четчалöны увјис-увјö,
гылöдöны пу лапјас вылыс лым пырiгјас.

Ужалыејас запаң жүгалөмсаң ез-нын
сеса водлыны. Куз војбыд покеисны. Кер-
јас былöз ез кывтны. Көждпомö-жö-і за-

торитчисны. Гүјис да сујис најасöс ва визу-
лыс... Вевса-вевса течис кыркөщас, гаш-
көн ейчим пөвсөн-да. Ужалыејаслөн ыла-
лыштис сөлөм дорыныс. Нимкофа горзöмөн
кутчыеисны војнас-жө черјас, пілајасö да
уекöдчисны затортö кутны, сесеа был за-
паң вöчны. Војшөр кылис лечыс пілајас-
лыс былөм, черјаслыс камгөм... Ставныс
ударникјас. Сені Васө, сені Машö, сені
Педот дад, сен-і унаөн мукöдјас. Көзыд
лым, војтöv—налөн пöс сөлөмјасныс пи-
мөс, сојјасныс зумыдөс.

—Со-öд мыј лоис,—виеталис Педот дад
Машöлы. Најö кутчысöмны снаетö да
кыскöны вадор пöлөн. Көсјöны тывышт-
ны заторсö, мед ескö оз вөрґы возö да ез
кыбулөн.

Војтöv зыртис, зыртис керјасөс, турзö-
дис лымјөн ужалыејасөс—нинөм ез вермы
вöчны да төвзис вөр пыщкө. Асывлаңсаң
лолыштис ыбыдчык төв. Сіјö ез-нын чеп-
лас, ез путкылае. Сесеа јенеждор вур-
ыштис герд кыа. Паскалис. Ојдöдис јенеж-
сö, пу јывјас сајыс мытчысис шондi.
Шпыңмунис, шыблалис парма паеа зар-
ні колтајас. Öтi жүгөр зүгеис Машö јуреі
читкылјас пыщкө да песеис зарнi борда
бобулөн.

Был запаң öдјö чужö. Ул козпујас ну-
жöдчисны кыркөщ пöлөн. Регыд најјассө
топыда вурласны да леґасны ваö...

Раммыштөм ју вылын чиныштисны сөд-
ов гыјас. Ез-нын четчавны чепјыв понјас-
өн. Музöм пырыс сольјасисны, кулисны
лымјөс кыркөщјас.

Шоналан парма нимкофасис, јургис уна
шыөн.

Шондi пыр былö кымөдчö. Кымөрјас
кизöрмөны. Лöзалье јенеж öшиңјас пыр
ыждöны, паскалöны. Медöбрја кымөр јок-
мылјас термасөны ышпычы шондi жүгөр-
јасыс. Ывлавыв здукыс-здук мичаммө,
шоналö.

Ју пöлөн камґисны черјас, сылисны пи-
лајас.

ТУЛЫСЫСЫЛÖ

Колi бөрö уна лун. Лымјыс бөр-нын
уситис сывны. Тувсовја шондi серавлö
кузлунтыр. Бара-нын саризөн лöзалö јен-
ежыс. Сылöны лебачјас. Кургö визывтыс.
ју. Тулыс зумыд кокшыөн тувтчалö—локтö.

Был запаң дорын ужлөн тыдовтчис пом
став керсö-нын клачавлöма плиткајасö да

петкөдөма најјасөс Ежва вылө. Талун медбөрја лун олө бригада запан дорас. Сесеа сылы ковмас өбвны нурјас вылө, кутчыены куз гребјасө да мөдөдчыны кывтны... Кардорө.

Васө да Машө рытјадор петисны ывла вылө. Талун најө шөјтчөны. Од, кымын лун лоістілеыны, термасны ју јамтөз, петкөдны керјасө Ежва вылө.

Машө јуреі чіткылјасөн ворсө төвру. Меліа өвтчөны пулапјас. Вөрыс шышкөбчө. Јамөм јулөн лөсталө чужөмыс. Сы пыщкө пөрөдчөма лөзалыс јенежыс, вөдчөны һөрөм пујас.

Машө да Васө еорны пушкитгыр мунісны ју пөлөныс кывтыдлаң. Зорізөс жождөраөн волсалома вөр пыщкөс. Кок шыјас вошөны сөвмыс өтава пыщкө. Пөчјас код пөрыс кызпујаслөн потласөбны гарјас. Мытчыөбны һузвјж килјас. Öвтө на бердыс лөбыд көрөн.

—Візөдлы-жө сетчө, — індіс Васө Машөлы вадор бадјас пыщкө. Машө суеа визөдліс да бадјас пөвстө еібдөм кер кынці нінөм шензантор он казав.

—Мыј-нө адқін?—јуаліс Машө. Васө кутіс еіјөс сојөдыс да кыскіе асбөреаыс бадјас дорө. Кор матыстчисны бердөзыс, Машө вөлістчі адқіс кер улыс чурвізан кокјас. Сапөг нырјас вылас пукаліс шөнді југөр.

—Шөј,—сөмын кујіс шуны Машө. Сылы өлөм вылас ез ло лөбыд. Кушөм лөбыда вөлі тіпиктө өлөмыс, кушөм гажа вөлі гөгөр... Сени—морт шөј. Шөј кујліс бад-

јас пыщкын ывлаң чужөмөн. Вөмөныс тасалома кер. Сы вылө еірөн гіжөма: „Бырөдам кулакјасөс кызі класөс“. Машөлы уеі төдвылас кағишце вылын-на тајө керсө насјем.

—Тајө-тај... Уреузеыд. Со кытчө шыбытөма јуыс,—шуаеіс Васө. Шөјмөм чужөмыс лөз, полдөма. Сіеман көрөн өвтө сы бердыс. Машө дыркод визөдіс шөј чужөм вывті ветлыс лөз гаг вылө. Сесеа бергөдчіс да котөрөн кајіс кыркөщ вылө. Васө ез-жө колтчы. Најө јешчө өтчыд кыркөщ вывеаң визөдісны бадјас пыщкын кујлыс шөј вылө да мөдөдчисны чөмјас дорө.

Зорзалө ывла-ыв. Лөсталө гојс возын өтава. Сы вывті котралө төвру. Парма вөр кургө. Тулысыс кіскалө зарныөн му вылыс гылөдө зорізјас, ылө кыныд ылапкыс.

Вөрлезыглон марш

Gija vörlezыe udarńıkjasly

Выл горон журао ыло
 Ударнөй жаг!
 Збој ужыс жагын кыло—
 Ударнөй кад!
 Уж муно вöрын төвбыд чöж:
 Јон вынөн војвыв мыреме јöз
 Выл олөм вöвлытөмөс течö,—
 Вөр - жагын зарні лезö.
 Камгö чер,
 Голгö кер:
 Мі тыртам ыжыд план!
 Выл Војвыв течан план!
 Миллонлыс лыдпас төдö
 Ударнөй жаг!
 Вөр вöсна тышкö мөдис
 Ударнөй кад!
 Оз дугдыв камгö черлөн дор.

Вөр пöвсөд мургö трактор гор.
 Быд керлөн пöрөм гамгö враглы...
 Мі ыстам чолөм жаглы!

Камгö чер!
 Голгö кер!
 Мі тыртам ыжыд план!
 Выл Војвыв течан план!

Выл повтөм јöзöс чужтö
 Ударнөй жаг!
 Пеж враглыс ышкö вужкө
 Ударнөй кад!
 Збој öдөн вежкө Војму бан:
 Сотсиализм ми течан тан.
 Став мiрас ужным мiжан кылö...
 Вөр-јагын јургö ылоm.

Камгö чер.
 Голгö кер!
 Мі тыртам ыжыд план!
 Выл Војвыв течан план!

Выл горон талун ыло
 Ударнөй жаг!
 Збој уж тан—јагын кылö—
 Ударнөй кад.
 Уж муно вöрын төвбыд чöж:
 Јон вынөн војвыв мыреме јöз
 Выл олөм вöвлытөмөс течö—
 Вөр-јагын зарні лезö.

Камгö чер
 Голгö кер!
 Мі тыртам ыжыд план!
 Выл Војвыв течан план!

Сыктыкарса ЦРК-лөн пунктас вiзанин—Фото Исаковлөн

Б ы д м ы с г і г а н т ј а с

Міжан јамцікным ез вѡв варов. Став тујсѡ сїјѡ зумыша лаңтѡмѡн оліс. Сѡмын бѡрынас-нїн, кодыр тујыс друг чукылтїс јулаң, сїјѡ неуна бер ѡдчыштїс мїжанлаң, індіс воцѡ плечпунас да кѡсїятѡма шїс:

— Со кѡн!

Сесеа муртса кывмѡн содтїс:

— Мыј-ї сорнїтны!

Порыс јамцік лаңтѡмын, таја кымын-кѡ кывсѡ шїѡмын кылѡ вѡлі зев унатор.

... 1928 во помын тајѡ бокї местаас локтїсны кущѡмкѡ јѡз, сувтѡдалїсны вуш-јас вылѡ сѡкыд, сѡкыда бергалан тренѡ-јас, вїцѡдлїсны кущѡмкѡ тѡдтѡм трубајас ныр, мерајтїсны, гїжалїсны, мыј јылыс-кѡ јона да дыр венчїсны, мунїсны, бѡр локтїсны, ваїсны релејас, балкајас, адчывлытѡм машїнајас, сесеа-ї—лѡна олыс места ловчїс ыжыд стрѡїтчан ужѡн.

... Сївѡ, мыјла сѡлѡмвылас воїс јѡзыслы тајѡ куш, лаңтѡм, быд тулыс ваїн ѡјдылан муыс.

... Сесеа пѡшта — лаңтѡмѡн локтыс олѡмѡ нырѡм, сылы пѡкѡрїтчѡм. Гѡгѡрвоѡ пѡрыс јамцік—регыд-нїн сылы нїнѡм лѡѡ вѡчнысѡ аслас пѡрыс „Сївкѡкѡд“

Регыд југјалан релса уклат туј ѡтлаѡдас Кардорѡс вылыс стрѡїтчыс гїгант-јаскѡд, да ѡнїѡз лѡна лаңтѡм местајассѡ ловчѡдас электровноқјаслѡн трїнгѡмыс, ѡдјѡ муныс трамвајјаслѡн јїркѡмыс.

* * *

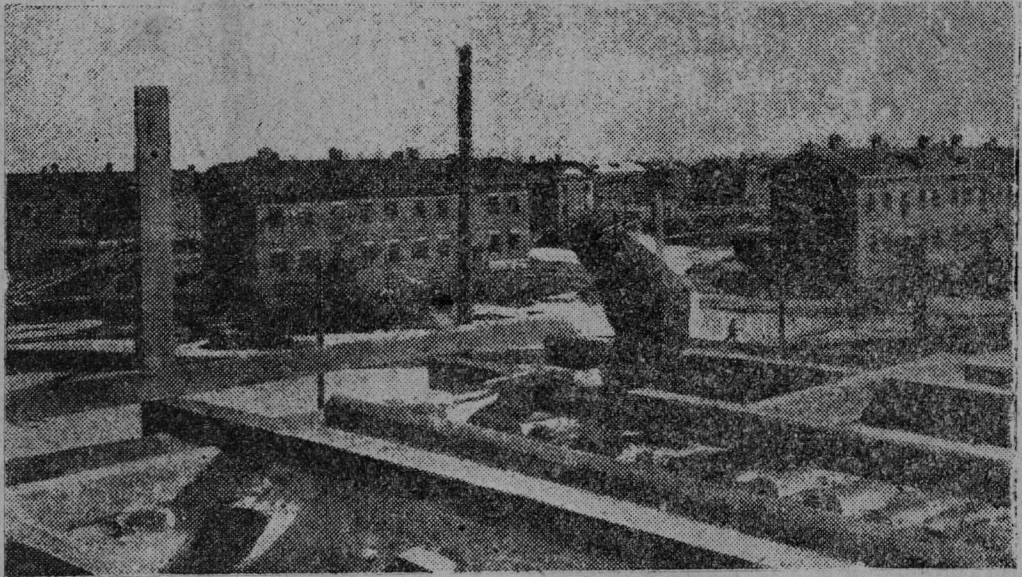
Робѡцѡј посолокса гырыс керкајас пѡв-сын мї муртса-ї адцїм стрѡїтчѡмѡн вескѡд-лаң управленїнѡлыс лапкыдык керкасѡ. Таңї—Кузнечїхостројлѡн штаб. Ічѡнїк ве-жѡсын, червожјас, схемајас, планјас пѡв-сын—штабса нацальнїк. Тајѡ вежѡсас—стрѡїтчѡмлѡн јурвемыс зев ыжыд да ѡт-ветственнѡј уж дугдывтѡг нуѡдан јуррем.

Кузнечїхостројса главнѡј инженер Грїн-гофлѡн содтѡдѡн тырѡма уқалан луньс. Дугдывтѡг трїнгѡны телефонјас, мунѡ сѡ-гласујтѡмјас, распоражєннѡјас да прїказ-јас сеталѡм. Мї мырдѡмѡн-нїн мырдѡм-сылыс кадсѡ сорнї нуѡдѡм вылѡ.

Кузнечїха ју ѡтар-мѡдар кыркѡц пѡ-лѡн паскалыс гїгантскѡј стрѡїтчѡмлѡн іс-торїјаыс—колан лунјасса історїја-на.

Војвыв крај — лыдтѡм вѡра крај. Мї зев-на ещѡ іспѡлзујтам, мыј вермѡ естнї сїјѡ вѡрыс.

Уна ваа јујас пѡлѡн—Онега, Мезек Печѡра, двїна куза, — топыда разалѡм војвывса вѡрпїлїтан заводјас муртса ны-рыс вермѡны вѡчны вѡрсѡ 36% вылѡ, быд во быдман вѡр сєрнїс. Кустарнѡја уқал-лѡмеаң, посьнї вѡрпїлїтан заводјасеаң кѡ-лѡ вужнї гырыс, бїдбокеаң вѡрпусѡ вѡ-чан (обработывајтан) лесѡпромышленнѡј комбїнатјасѡ, мед сєкѡ быд шыблас-чаг, быд кїлограмм пїлнѡј лыч вѡлі іспѡлзуј-тѡма промышленнѡсты пѡлзаѡн.

Робочөйяслөн оланін

Кык во сайын вөлі шүөма вөчны тандом гигантсө.

Кытөні Мајмаксанскөй ју вож да Кузьмечиха ју зурабөны Вожыв двінао (Кардорсан 5 кілометр сайын), сетчө вөлі бөрјөма буржык места лесопілно-целлюлознөй комбінат вьлө.

Возда проект ертыыс вөлі індөма вөчны вөршілітан гырыс кык завод „А“ да „В“¹⁾ таяо—Кузьмечиха јуса шүјга кыркөш дорас а веекыд кыркөщ бокас—„С“ завод, сульфит-целлюлознөй. Сөмын уж заводітөм бөрас регыд лоі плансө ыждөбөма: „А“ заводкөд ортчөн бьдмас чьк-жө сещөм завод—„А—прім“, „В“-көд ортчөн—„В—прім“. Вөр індустріјаса таяө пол гигантјас пыщөс лөб бьд—вөршілітан 12 рамаа заводон. 100 еурс стандарт вөр—тащөм продукціјаыс вөнас бьд заводлөн. 400 еурс стандарт—сіјө 450 океанскөй лесовозтыр вөр. Нөшта гөгөрвоана лөб таяө лыпасјасыслөн ыждаыс, мі-кө індам, мыј Кардор—медбур порт—1929 вөса навігација дырјі леціс 518 лесовоз, а Кардор районын ужалыс вөршілітан став 19 заводлөн, өтлаын бөстөмөн, продукціјаыс бөрја вөнас волі 295 еурс стандарт.

¹⁾ Стрөйтчан заводјасы сетөма ыымјассө латін алфавітса шыпасјас дорыв лыфбөмөн.

— Стрөйтчөмлөн ыждаыс? — етөнын өшалан Кузьмечихостројса генеральнөй план дөрө четчөг-моз, міјан јуалөм вьлө шүіс інжінер Грінгоф.—ставыс, мыј ті тані адзанныд—заводјас, робочөйјаслы өланінјас. өіловөј установкајас, ставыс сіјө лөб—өнепрөстројлөн жыныс!

— ???!

Сің-і ем. өнепрөстрој сулалө 200 мільон шайт, Кузьмечихострој—100! Сің-кө—чїк жыныс. Сөмын таяө лыпасыс—талунја лунса.

Чужө вьлө варіант, көді нөшта-на пачкөдө індөм стрөйтчан плансө. Індөма вөчны вөршілітан кымынкө посныдїк завод да өмі сульфат-целлюлознөй завод. Сульфитнөй завод „С“ кутас вөчны вьлын сорта, заграничаө нуан целлюлоза, а таяө заводыс лөас сульфатнөй. Сіјө кутас вөчны улыжык сорт целлюлоза вөршілітан заводјасса шыблас продукціјаыс.

Сульфитнөй... Сульфатнөй... Мыјын-нө торјалөмыс таяө кык нїмас? Ме таяө өпөтсіальнөй термін јывөс ындөм ог вермы гөгөрвоны.

Бытөкө, менөым гөгөрвотөмсө качаліс, јуалөм відчыстөг інжөнер кутіс вьтавлыны:

— Сульфитнөй да сульфатнөй заводјас костын торјалөмыс вөрпусө хімическөй өб-

работайтм муньмын. Воззаныс—сөстөм коз вьрыс сетө торја бур целлулоза, кодыс воэб вөчөны бур бумагајас. Мөдыслы сырјо пыддыс муньны гьрбушјас, рејкајас да вьрпильтан производствое петан быдсама шыбласјас. Целлулозаныс тани артмө улындык сорта, коді мунө обвјортка бумага вылө, донтөм шпалерјас вылө да с. в.

Тиргыс телефон динө кутчелөм бьрын да колана распораженьдөјас сетөм бьрын стрөитчан уж нүдөыс начальнык бара бергөдчис мијан сорнө динө.

— Вынеөдөм стрөитчан план воэб паскөдөмыс кутас мунны вьрпильтан став нол заводсө леэөм бьрын-нын. Секі ачыс олөмыс шөктас паскөдны сјө плансө. Од, вьрпильтан производствое лоас зев уна шыблас, сјөс ставсө колө сујны делаө да ыжыдык пөльзаөн. Ме чајта, вьтвөса план пөмын бөстчасны-нын вөчны сульфатно-целлулознөј завод.

Ферт, ті гөгьрвоад, Кузньечіхострој — сөмын мыыжыдакө жүкөд крајын вьтвөса планлөн. Ставыс план еерте крај куза лөас вөчөма вьрпильтан 24 завод да 8 целлулознөј завод. Став вьр продуктсјјасө крајыс заграңчаө нүөм вылө вьтвөса план пөмын ковмас 2500 лесовоз, а тајө вьрсөкө грузитны көрттујывьса платформајас вылө, артмас орјавлытөм појезд Кардорван Мөскауөз да бьр!

— Колан во Војвылыс заграңчаө вьр нүөм пөмыс странаын индустриализатсјја нүөдөм вылө бөстөма 70 мильон шайт. Вьтвөса план пөмын тајө лыдпасыслы вөнас колө содны 250 мильон шайтөз. Сөмын тајө—ичөтык көсөм-на. Збыл лөбмторгыс содтас-на тајө лыдпассө.

— Вьр—зарны! Тајөс колө төдны!—пөмаліс Грингоф јорт,

* * *

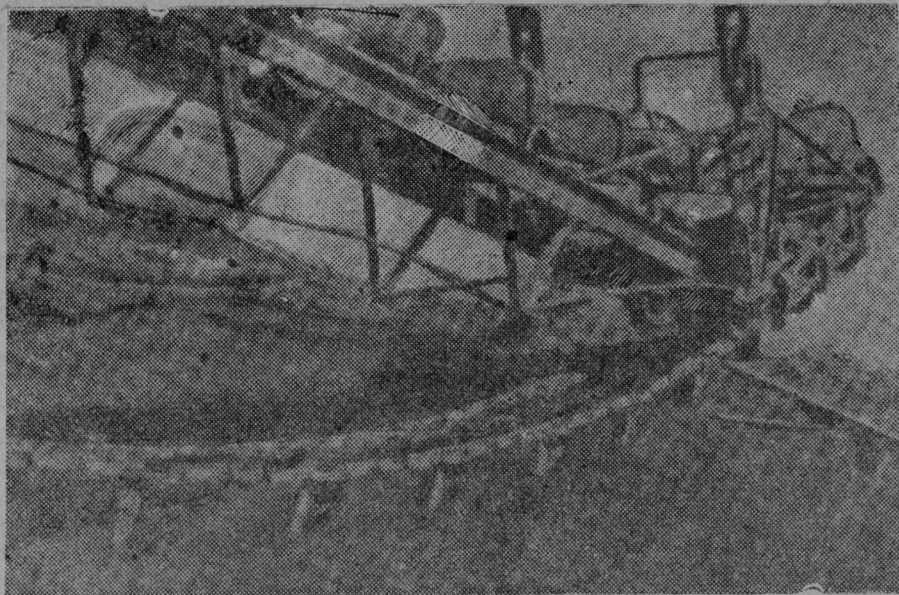
Кузньечіхостројын ужалыс масса мөда мөдыс јона торјалөны паскөмөн, сорнөн, оласногөн. Зумыша, скьр Печора пелөсө чужөма, изватас да шмонытыс јерославеч. Горнытыс вологжанын да вьков чужөма азіат гудралөм паскөмөн—роч дьрөмсаы асыввьвьса паскыд халатөз.

Төм, сөмын кыці-і побережјөса став олыејасыс, тошка помор нүөдө мијанбе транспортер динө.

Мі мунам кыркөщөд жуыды вом кузта: Мед тувсов ытва дырјі стрөитчан территөријаыс ез ојд, јуладорсаыныс вөчөма жуыды вал.

Транспортер-гигант нужалөма Кузньечіха јудорсаыныс кілометрөн жыңјөн кымын—вөскыда „А“ заводөз. Сыкөд ортчөн вөчөсө сещөм-жө транспортер „А-прім“. завод динө. 19 кілометр куза чөп гартөма

Ужалөны гырыс машинајас.

транспортёрлые шупода трапетсијассо. Быд транспортёрлн мог—кыскыны ваые кер біржа выло голжа сезонса 100 лундн 2.200.000 кер. Тажо — абу ворсөм. Тажо — секунд выло чепяслн дугдывлытөм тронгөм да җалгөм, уна метра керјас шыбытөмлн јіркөм.

Транспортер вывсаң став строітельствоыс зев бура тыдалө. Зев матын, көт кинад суҷод, җікөзсө ештөдтөм-на — „А“ заводлн железобетоніј корпусыс. Ортчөн—строітчыс „А-прім“. Гөгөр балкіјас, релсјас, фермајас, вывлян кыпөдчөм парвөј копрајас, пулеметөн таркөдчыс із жүгөдлан машина, возө — робочөј поселоклн ортчөн-ортчөн сарквзые керкајасыс, ва кутан шыкка... Нөшта возө—куш. Сени кутасны кодјыны канавајас да течны фундамент „В“ да „В-прім.“ заводјаслыс. да җік-нын му вежтасас.

— „МЕН-лөн“ — Мајмаксанскөј электро-передачалөн—кык зев жұжыд мачта, коді еетө карса стантсијасаң электроэнергіјасө Мајмаксанскөј заводскөј районө.

Кодыр менам јөртөј транспортёрсө өтө шупөд вылын дивөногөн өшөдчөмөн кыд фотоаппаратса сөккло өйнөмн мјан воҗын паекөдчөм Кузнечихостројлыс сөрнасөб, том помор виставлө, кушөм туј муно вөрпыс заводас вөтөҗ.

Кузнечиха выло кылөдан вөр лоө тыртома торјөн кодјөм каналө. Тасаң куэмөс да поперега транспортёр ныр керјас кысыкөны кер біржа выло, кытчө төрө керјис мильон лыдөн—төвөа кад кежлө запас. Заводјас воҗын—шонөдөм басөјнјас. Неуна кунајтчынтчынтас... Сөсөө подьемник куза—пакыд вома заводө. Ештөм пилөтөм вөр кутас кыскавсыны көрттуј вывти вөр біржајас дінө, кодјас сулалөны Мајмакс вылын. Мајмаксанскөј вож—мед жұжыд іна, кытө позө лөҗны пыдын пукалыс лесовозјасөс, та вөсна Мајмакса ју куза-і сулалөны кардорса унҗык заводјасыс да вөр біржајасыс.

Кысыны кутасны, транспортёрса чепјас јөткөмөн, мильон лыдөн керјас, абунын ылын заводјасөс лөҗан кадыс „А“ да „А-прім“ лоө ештөдөма 1930 воөа октабр 1-д лун кежлө, „В“ да „В-прім“ — 1931 воөа јул 1-д лун кежлө. Тажо срокјасыс—чорыдө. Најөс колө пөртны оломө—дај вөртасны!

* * *

... Куза да јоса өвөҗөтөм. Ме ог сы јылыс мөвпыштлы. Уна-өд өвөҗөтысөд ема.—Неыжыд кост.—Јіркөнітөс, ружөптөс, јуралан взрыв. Муыс комокјасөн лебө вывлян, вади брыҗөдыны посөні ізјас, сөј, җајт.

— Аммонал,—вөсталө мјан дінө лөктыс прораб Нөкітін,—а өвөҗөтөмыс, кодөс тө кывлөд,—предупредітөм.

— Аммонал? — Ме төда: аммонал — взрывајтан вөшҗөсөтөво, сөмын мы-но взрывајтөны да мыјла?

Прораб корө мјанөс өкскаватор дінө. — Сөні ставыс лоө гөгөрвоана.

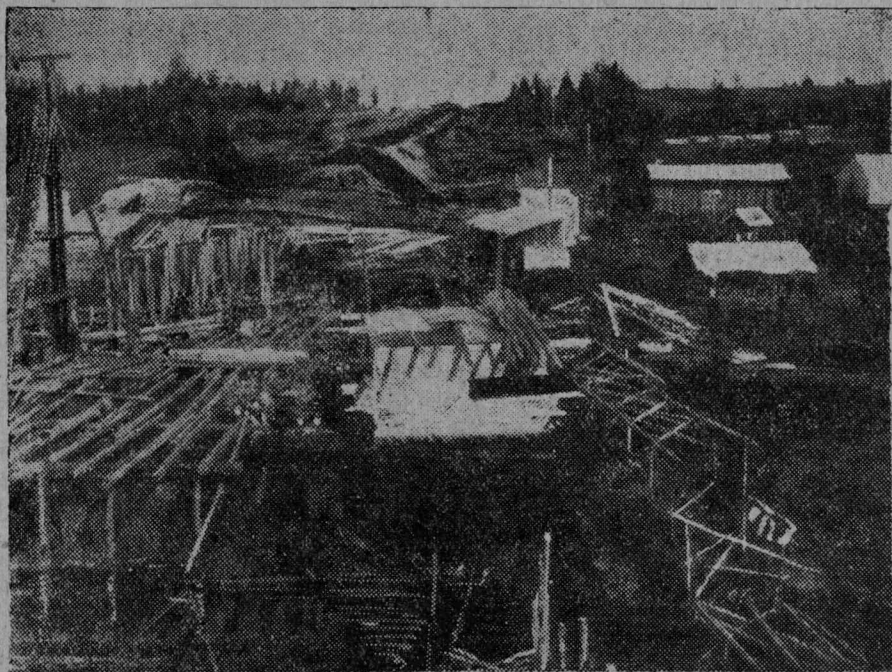
Жужыд да паекыд канава. Чүкөдлөмөн сіјө муно кык километр куза Кузнечиха јусаң. Тажо—бурөц сіјө каналыс, кытчө кутасны сүјны јусаң вөрсө. Каналсө кодјө өкскаватор, сөмын вывти жұжыдыныс төвнас јона кыммөма — абу-на уөйтөма муыс сывны-да, конвейјер куза кысыс көшјасыс сылөн оз вермыны боөтны мусө. Экскаваторлы отсөг пыдөді лөктөны мөңер отрадјас. Аммоналовөј пашкајас сүјөны му пыцкас да өзтөны бөкфордов шнур... Јосө предупредітыс өвөстөк (ставыс пышјөны)... Взрыв јөктөдө сынодсө да мусө. Перјөм муыс муно Кузнечиха кыркөщ пөлөн кысысө вал выло.

Прораб Нөкітінөс корөны мөдлаө. Прөшпашјтөг мөз сіјө шүө:

— Тө адҗаныд каналсө? Сылөн паөтаыс өні 30 метр. Возө сіјө лоө паекөдөма кык мында-на. Та кынҗө, „А“ да „А-прім“ завод лөҗөм вөдчытөг-на, мө лөҗам васө Кузнечихаыс ју бердса канал җынјас. Сөкө транспортёр кутас-нын вермыны лөптыны вөрсө кер біржа выло. Тажо лоө матыса төв кежлө запас. Ковмас-өд төмөдыны выл вөр заводјаслы сөјантор јылыс. Мөдарө—убытка вөҗан ыжыд простөј (заводјаслн сулалөм).

Із жүгөдлан машина дінын—зөв гаҗа. Кыҗ-но! Абу-өмыс сөрам, кодыр уна пудја руд валун (із), кодөс сывтырнад боөтныны, кыпөдны он вермы, электро-вагонетка вылын сөңдөм кокына кајө выло, шыбытчө із жүгөдлан машина горшө да ідтуө мөз пыҗ муно зөв посөныдөкторјасө?

Вөсныдөка тутөстөмөн сынодсө поткөдө із жүгөдлан машина дінө лөктыс „Гөмзалөн“ ічөтөк паравоз. Сіјө җік чачакоф, сіјө ічөтөк. Строітчанышы—кујим „Гөмза“ (таҗ, җөнідөка шүөсны сіјөсө робочөјјас).

Сыктывкар—Пинуг костын көрттүлү стрөитананын

Векги колежнаа тулжасод, коджасод нуждома стрөитчанын кузала і вомди, тувялони отареаныс да модар помоуыс. Најо кыскони вагонжасые куз составжас, материал, му, цемент ббчкажас тырон.

Паравоз локтис из жугодлан машина динө тыртөм составон. Оти минут... і став вагонеткакыс-нын тыртөма лоі жугодлом ізјон. Медбөрја вагонеткад ошјомон ми муним „А“ завод динө. Матысаныс сјјө нөшта-на ыжыджык. Сени ставыс пуд, муно гымгө. Гөгөр гудралөм шыјас кылдны — джгөм, кашкөм, приводнөј ременјаслөн жууекөм.

Жугодлом из вајоны да кисталдны бетономешалкад, гудралдны вакөд, цементкөд, артмө сук, клејасан рок—бетон. Опи сјјон киекавеө трансмісја улө кодјом жууыд пыдөмыс.

Завод пыцкас пыр-на пемыд, ставыс гудрасөма, гөгөр балкајас, тбсјас, ббчкајас, а механик нубдө-нын ыжыд уж. Швечијасан воисны зевгырыс јашцікјас өдјө ужалыс вөрпөлитан рамајасөн. Најө кыпөддны механикыс нымкодсө. Сјјө өни чукортө-течө валыс часөјасөб. Квај рама

чукөртөма-течөма-нин.—колө пошта квајт.

Ми петим ывлаө. Бывлалон јар југыдыс вундө сінјасөтө.

— Төдапвыд ти, уна-ө куш пилнөј пыгсө сөтасы луннас „А“ да „А-прим“ заводжас?—јуалдны менөым друг.

Збылыс—унаө? дас пуд? Со? Кыкөсө?

— Ветымын топва! кујим өүрс пуд! Временнөј селовөј стантсјјалы, кодөс ку-тасы ломтыны пилнөј пыгөн (пачјасө нарөснө лоө вөчөма сы вылө), ковмас сүт-кјас комы тонна.

— Кытчө-пө мукөдсө кутад воштыны?

— Проектирујтчан сульфатнөј заводдө.

— Целлулоза вылө, ти ен өмы кывлөј стрөитчан плансө воөд пекөдөм јывөмыс?

* * *

Цехачејкаса секретар горзөмөн-горзө телефон трубка пыр.

— Әік, әік тјанлы колө воыны мјјан динө! Мыј? Мыј сеңдөмыс? Уна-нын ады-лөд столовкатө? Мјјан столовкыд-өд абу тјан карса ресторандөмыд. Ме збылыс

кора волыны да віцодлыны. Мі відчысам тїанос!

Трубкасё шпёдіс да бергёдіс мїан дїно.

— Чудакјас! Мі корам карса гёстјасёс волыны відлыны мїанлыс воссан ыжыд робочёј столёвёј, а најё оз кёсјыны локны—мїан-пё-і асланым столовкаыс віцодныс уна. Вістав поё-ёмыј мїанлыс столовканымёс, кодї лезё луннас 7000 мортёс, ётлаёдны карса столовкајаскёд?

Мї лаятёмён ескам. Збылыс, куцём-нын сорні—вееі катывнысё кардорса њајт, чёскыд столёвёјјас јылыс оз ыш-мёд.

Робочёј посолокса керкајас петкёдлё-вы аенысё жуждыжкён кык судта дорыс. Тајё сы вёсна, мыј најёс вёчёма жу-жыд свајаяс вылын. Војвылын олёмыс скёр. Пыр лоё повны ојдёмыс. Та вёсна ставсё вёчёны вылёжык, мед ваыс ез суз. Матыса кадын стрёйтчан став терїторїа-ыс лоё лептёма—шудёма муён насышавны—секї некуцём ојдёмыс оз ковмы повны, а ёні... кымын вылын стрёјбаыд—сымын бур.

Кымынкё дас керкаын-нын овмёдёма робочёјјасёс, уна керка ештёдёны вёчём-нае, мукёдыс сёмын-на кытёны муса-ныс.

— Кымын морт-нё кутас овны тајё по-ёолокас?

— Куцём-нё тајё посолок?—Збылыс шуё цехјачејкаса секретар.—Тајё лоё зон кар: 380 керка, улычјас, переулокјас, почта телеграф, болычјас, аптека, гостїнітса, вывсанјас. А куцём театр—клуб мї ре-рыд кутам вочны! Кїрпїчыс, ноль судта! Карад сещёмсё он адёј. Танї кутас ов-мы 25 еуре морт. Куцём-нё тајё посолок? Тёданшїд ыждасё војвылыс: кујїм керка—сікт! Кёч кыз, а танї кар, выл робочёј центр—Ново-Архангелск!

* * *

Лесозаводјас вёчанїгсан Талагёз, кёні лоё терїторїаыс выл „С“ заводлён, выдёдыс кілометр [кык кымын. Тајё кык кілометрыс кысёны мїнут нељамын кы-мын. Бёро колїсны кык поснїдік выл за-водјас—брусјас вёчан да вёрпїтан, кы-маныс—отсаван заводјас, сетёны стрёйтчан їнё ворматерїал.

Меным вісталїсны, тајё заводсагыс-пё да талагёз зев матын—зік ортча. Ынём шуны, бур „ортча“!.. Ме вујї Кузьмечїха вомён, кајї веекыдвысса крут кыркёщ вы-лас, муна возё, сёмын помыс-на оз тыдав. Тајё-і ем Војвывлён паскыдїнјасыс, кёні „кујїм керка—сікт“, а ёо восков кајё зон кілометрёз.

Талага—7 керкаа сікт. Сесса і ставыс. Некод ескё ез тёдлы, мыј кёнеё му вы-лас ем Талага, сёмын олёмыс талагјана-лы шпыкмунї: ёні—на выл ё бёдн віцё-дёны. Ортчён поснїдік, пёлынтчём керка-јаскёд кыптё дас судта гїгант—целлу-лознёј завод „С“ Талага стрёйтчё, паска-лё, кёч-ї цехјачејкаса секретар оз шу, мыј танї лоё кар, сёмын квајт еуре морт вылё посолок танї зев ёдјё быдмё. Тајё абу њн „сізім керкаа“ сікт.

Сёмын „вешкод“—жё јёз олёны Тала-гаын.

— Кён-нё танї контораыс?—јуамї ме банјём щёкаа їчмёныс.

— Контора?... Некуцём контора танї некор ез вёвлы. Ем со лавка, а контора некуцём абу.

Сесса бергёдіс, карнан јылып ва ты-ра кык ведра улын неуна гёрбылтчыштё-мён мунїс мїјан дїныс да сајалїс матыса керка сајё...

Тёлыс ворёдчё гёрд плагён. Оёс до-рас ёшалё пошта кудї. Кылё „ундёрвуд-лён“ тацкёдчём. Танї контора стрёйтчан „С“ заводлён—meddorca гїгантлён целлу-лозно-лесопїлнёј комбїнатын. Чајтан «Ун-дёрвудным» матысан віцёдлём бёрын вё-лёма їчётік дорожнёј „Ерікаён. Сёмын сіјбн коланлуныс да ужыс сылён оз чїн.

Їчётік печатајтчан машїнка ыстё до-неесенёјас да сводкајас сетчё—Кузьмечї-хостројса шёр штабё—да дорвыв корё ёвїтор јылыс:

— Вајё ужалан вын. Ыстёј унжыс плётыкёс, кровельцїкёс, сваја нёјтыёс, му кодјыёс.

Танї „С“ заводын квалїфітеїрованнёј вынлён тырмытёмыс јона тёдчё. Ужалан выныс медсасё шыбытёма вёр пїлїтан за-водјас вёчём вылё. Ударнёј ужыс „С“ заводын кутас мушны 1931 воын.

„С“ вылын стрёйтчём заводїтчіс нева-жён-на. Јёзыс локтїсны јанварын, турёб да кёзыд дырїї, кералїсны еук вёррёд прё-сек, тувјалїсны вуцјас вылё бедјас да

индисины места војвывса целлулозниј гигант вѳчѳм вылѳ.

Завод „С“ лѳ лѳзѳма 1932 воып.

Сылѳн продуктсијаыс воыс—100 еурс тонна бур сорт целлулоза. Та кыңзѳ, заводалѳн бумага вѳчан иѳѳѳк отдѳленнѳ вермас еетны пѳшта содтѳд 9-10 еурс тонна бумага.

* * *

Ми бѳр мѳдѳм Куыметѳхостройе рытја вылыс. Рытја кыа, сајалые јар југѳра шѳндѳ—пѳртисны стрѳйтчанѳнѳ ѳѳкушѳм кывјѳн вѳставны артмытѳм еерпасѳѳ.

Ју мѳдар кыркѳщѳаныс сѳјѳ быгѳѳѳ југјалан ворсанторјас, быгѳѳѳ магазѳн ѳшѳѳѳ еерпасалѳм макетјас да чачајас...

Транспортерлѳн зарнѳа-вѳј пу кыңыс јукѳ мувежтасѳѳ ромбјас, трапетсијајас, параллелограмјас вылѳ.

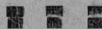
Стрѳйтчанѳнын кык лун вѳлѳм, помтѳм јуасѳм, сорнѳтѳм да гѳжалѳм, јурын—математѳка шыпасјаслѳн јѳктан кың:

А, А-прѳм, В, В-прѳм; С...

Вѳвлытѳм ыжыд алгебра.

Вѳтвоса планлѳн алгебра!

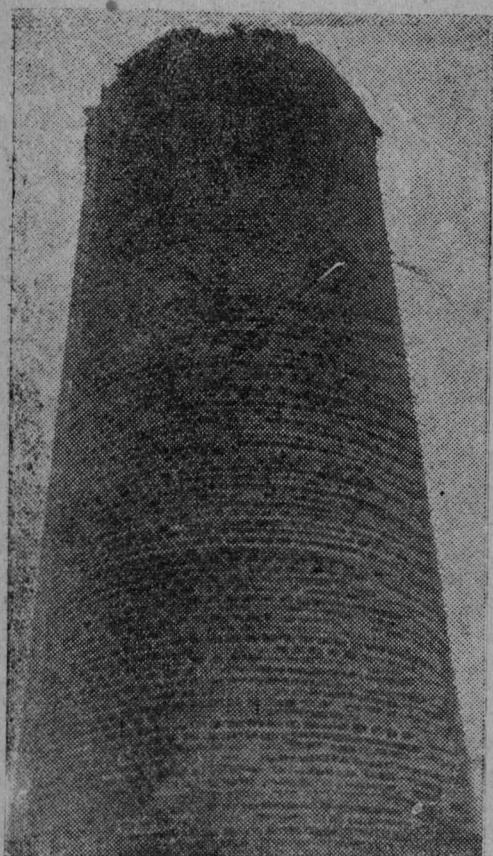
МАКСѳМОВ.

Стрöйтсö Выл Војвыв

Сыктывкарын ештис кiрпич вöчан выл завод

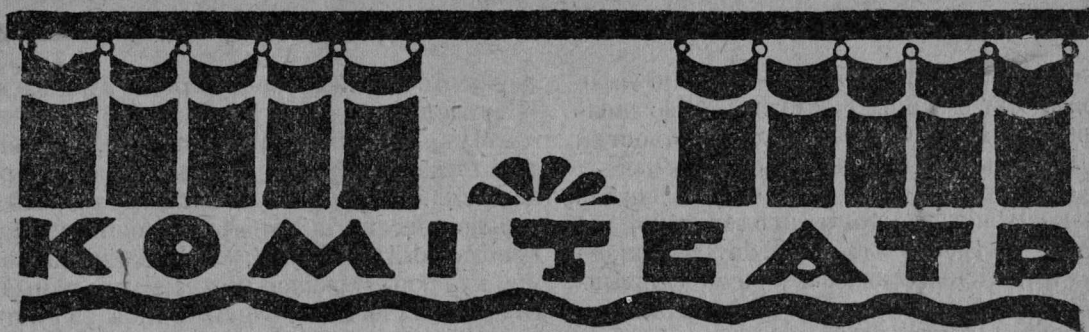
Кыпалöны выл завод трубајас

Серпас вылын: кiрпич вöчан заводлöн труба.

Сыктывкарын стрöйтсалöны
выл керкајас.

Серпас вылын: камсöңик катлö кiрпич.

Комі театр виль туї вылын

Воўза војасё Комі культурнікјас вѳчавлісны Сыктывкарын сің-жѳі рајонувса еіктјасын, „комі рытјас“. Прѳстѳ комі рыт! Тащѳм рытјас вылын сувтѳдлісны комі пјесајас, вѳрелісны, зывлісны комі сыланкывјас. Сѳмын мед вѳлі комі, а сева кѳч мы. Мыј жылые сывны, ворены, мыј жылые вѳставны комі ужалые јѳзлы культурнікјас ез јона думыштны. Сѳмын мед „комі рытјас“ вѳліны гажаѳе, мед позіс сералыштны. Кущѳмкѳ классѳвѳј коејас жылые ез вѳв-і сорні. Сотсіалізм жылые ез вѳв ні ѳті кыв. Талун позѳ шуны сещѳм мелкобуржуазнѳј, націоналістическѳј идеологіјаа комі рытјас, тыдалѳ, прѳјѳітісны. І сіјѳ бурлаң!

Міјанлы оз ковны сещѳм комі рытјас. Комі робѳчѳјјас, комі колхознікјас відчыѳны гіжыејасеаң, вылыејасеаң, артістјасеаң мѳдтор. Налы оз тырмы-нын „шонді банѳј“ жылые сылѳм, оз ков комі парма жылые нарѳѳм да сің воўѳ. Комі робѳјлы, комі колхозніклы, комі ужалыелы колѳны рытјас, міча гіжѳдјас, сыланкывјас ѳніја, талун ја олѳмые коејасые тышкаеѳмјасые.

Поетјас, гіжыејас, артістјас, тіјанлые комі ужалыејас вѳтчыѳѳны гіжѳдјасеаң соцсіалізм течѳм јылые. Гіжѳј, кыці колхознікјас зырѳны кулакјасѳе. Сылѳј, кыці чужѳны, быдмѳны ыжыд коејас пыр виль олѳмлѳн веж петасјас. Чуксалѳј став комі ужалые јѳзѳѳ ѳјѳѳжык пукыльтны важ олѳмѳѳ да дорны сотсіалізм.

Міча худѳжествѳа кыв зев јона јіжѳ, ініѳ еѳлѳмѳѳ. Берѳѳдам сіјѳѳе сотсіалізм течѳм вильѳ. Отдортам мелкобуржуазнѳј

нога комі рытјас! Вајѳј пролетаріат нога комі рытјас!

І медвоў тајѳ чукѳстѳѳмѳѳ кылісны батрак, беднак да нѳшта ѳткымын ужалые том јѳз. Најѳ еіктјасеаң чукѳртчысны Сыктывкарѳ, локтісны велѳдчыны, медым ескѳ котырты комі ужалые сотсіалізма олѳмѳѳ течны ѳјѳѳнжык

Најѳ локтісны велѳдчыны театр курсын.

Батрак Каңев Амон нугылтліс мышкеусѳ кулакјаслы ужалігѳн. Ужаліс пемыдые пемыдѳѳ. А ѳні сіјѳ, кыці шуѳны, „сез пяти минут артист“. Каңевјасые, Мысовјасые, Козловјасые, петасны артістјас, пролетарскѳј артістјас. Комі сценаеаң најѳ кутасны вѳстыны еіңјасѳѳ, југдѳдны вежѳрсѳ комі ужалые јѳзлые. Најѳ вѳсталасны сценаеаң, мыј кулак—ужалые јѳзлѳн медлѳк враг. Најѳ чукѳстасны став батракјасѳѳ, став гѳл кресѳанаѳѳ котыртыны колхозѳ, вѳрлеѳм пыр дорны виль олѳм.

І талун најѳ чуксалѳны-нын! Накѳд ѳтщѳѳ-налѳн тѳварішјасые ставные најѳ сің-жѳ локтісны еіктјасеаң, коді заводѳеаң, інографіјасеаң. Томінік нер-на, веж, но јон топыд чукѳр. Комі ужалыејаслѳн гіжые—Нѳбдінса Віттор быдтѳ виль артістјасѳѳ. вилье сылыејасѳѳ виль гіжыејасѳѳ. Ез вѳч ѳшыбка Нѳбдінса Віттор! Сіјѳ правліѳ вѳчіс, кор заводітіс комі артістјасѳѳ быдтыны батракјас, робѳчѳј да колхознікјас пѳвсые. Сотсіалізм дорны вермасны чуксавны медвоў том воўтыр ужалые јѳз пѳвсые.

Кутам наѳеја, мыј Віттор јурнѳдѳм улын тајѳ том котыр вѳчас пролетаріат нога комі театр. Олѳм, классѳвѳј тыш требујтѳ пролетаріатса театр. Тајѳ

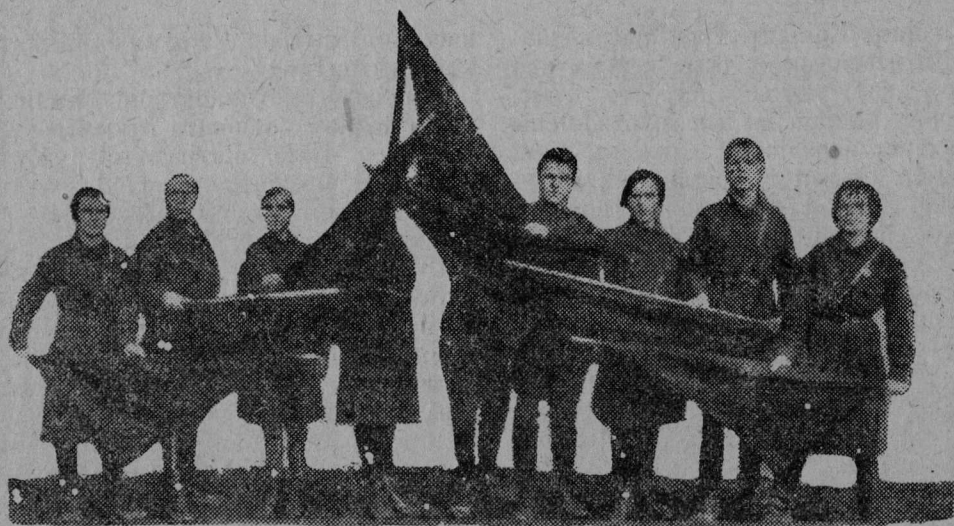
фронт вылын вёлі прорыв. Оні сійо прорывыс кутіс чінны і ёджджык сійос колё бырөдны. Комі ужалыс јөзлы колё сетны пролетарскөј театр комі кыв вылын.

Комі ужалыс јөз, медвоз том војтыр ёблөман встречајтөны пролетарскөј комі том театрөс. Октабр 12 да 19 лунјасө најө зајмітисны став скамјаяссө Сыктывкарса театрын, медым вижддлыны, кывзыны медвозда петалөмсө комі том артистјаслыс. Вижддысјас пөвсын—ушжыкыс нывјас, зонјас, том јөз. Театр тырөма јөзөн. Сіңи встречајтисны выл артистјасөс, најө колдөмөсө-жө, вижддысјас.

ворсисны асыныс ролјасө Јурапова, Кајдалов.

„Муҕи чужөм“—өвиторја теш, пемыдлун бырөдөм куза ворсисны сің-жө шөркөдөма. Ме ногыс сепи ыжыд тырмытөм торысјесасаас, а не артистјас ворөбөмас. Пјесаас вывти наивнөја, кокында петкөдлөма кулаклыс тышсө кохозјаслы паныд. Вижддыс вылө пјесаа убедителнөја оз дествујт. Тацдөм төмајас вылө колө бөрјыны бурщык пјесајас, көні жужыджыка петкөдлө кулакјаслыс лөк ужсө.

Зев лөбыд өвиторја теш „Ключ“. Сепи петкөдчө вөрлөзыс-колхозник, сійө гу-

Студистјас ворөоны „Гөрд армия“

Оз поз јона опкыны ворсысјасөс, еылысјасөс. Воз-на опкыны! Первоја пырыс, ферт, бура ворсисны. Сөмын уналатина төдчис жөблунныс ез-на лоны најөлөн мича гөлөсјас. Еца-на најөлөн практика. Јона-на ковмас налы велөдчыны, уна-на ковмас вөчны репетицјаяс, уна-на лөб најөлы сцена вылө нетавны, кор најөмыс лөбны прамөј артистјас. Но-і өні быд ворсысөлөн тыдалө ыжыд уверенност, мыј најө вермасны лоны комі пролетариат нога медвозда артистјасөн, пионерјасөн.

Программа ез вөв ічөт, поздө шуны веөиг ыжыд. Медвоз ворсисны өвиторја драма „Вөрын“, војыввса граждаскөј војна дыраа олөмыс, партизанјас вермасөмыс. Ворсисны шөркөдөма. Медбура ворсис старікыс ролсө Костромін. Лөбыда

еалис французскөј ключ трактор базамыс да сы понда тракторыс сулалөма вит лун. гусасымыс ключөс өшөдас часіас, гира ныдди. Суд пондас мыждыны вөрлөзысөс ключ гусалөмыс. Вөрлөзыс оз вермыс некыз гөгөрвоны, мыј понда сійөс мыждөны.

Суддасөс ворсис Кајдалов, вөрлөзысөс Мысов. Пјесаа муніс лөбыда, вижддысјас јона і аллодірујтисны. Сөмын суддасөс ворсымыс вывти терыба соритіс, а вөрлөзысөс ворсымыс—Мысов соритіс өткымынлаті вомгорулас да вижддысјас ез вермыны ставсө гөгөрвоны. Тајө ічөткіка ворсөмсө дүгіс. Сөсөса Мысовыс вөрлөзысөс петкөдліс, кыңи јөјөс, кор колө петкөдлыны ічөт сознаньөа мортөс. Ферт, медбура ворсис Мысов і, тыдалө, тајө ролнас сійө зев бура пондас справлајтчыны.

Став петкөдлөмөс медеа еинмад шыбитчана лоо „Гөрд армия“-ыма оратория (ас пөлдө сыломсора ворсөм). Тажө формасы комі театрын петкөдчө медвззачына. Көч і роч вывсаы кывбурсө вуждөма, но зев міча артмөма. Вуждөма комі кыв вылө „Гөрд армиясө“ Нөбдинса Віттор да сылөн мастертвоыс зев жона төдчө. Сылыеяслөн кывјасыс неуна ели-вајтчис да уналаті ез вөв гөгөрвоана. Ветлөмјасыс (движеннөыс) петкөдліс бур подготовка ворсыејасыслыс. Віждөејас зев жона швачкөдісны кіјаснас, і сулаліс ошыны--бура ворсісны.

Нөшта сылісны еыланкывјас, частуш-кајас. Медбур еыланкывјыс вөлі „Вешјы,

здолој!“ хор абу-на вермөма бура еылдчыны (спеться). Гөлдөсјасыс абу-на шыла-лөмаөс.

Выл јөктөмјас мунісны бура. Віждөејаслы зев жона кажітчөма.

Медвозза выступлеңөјас, поңө шуны, ез вөвны омөлдө, репертуар чукөртөма өнїја кад еерті, а сіјө медеа донаторјыс. Зев бур, комі трушпа бергөдчө медвозза лунјассаы социализм течөмлаы, да петкөдлө вөрлеңөејаслыс олөмсө да сің возө.

КАПП-са шлеңјаслы колө еетны комі трушпалы колана репертуар, мед ескө сіјө вөлі нуөдө коммунист партіјалыс шу-өмјассө міча художествоа формајасөн.

В. Луғын.

Комі театрлөн подув ем

Важысаң көт нималис да дыр ныржыс петны коми театр, а өни позд-нын лыдыны сылыс подувсө лёдмөн. Сиж шусө: Коми инструктивнөй передвижнөй театр—труппа (КИТ),—велөдөм могыс велөдлана коми театр.

Таж выль коми театрыс котырчис октябрь 8-өд лунсаң. Сетчөз мунис төлыса курс. Ферт, күрсөзгыс на лоі велёна покыны: сентябрь 5-өд лунөз тулысаагыс пыр нужалис—зикөд-нын надежа вошлис, чајт-лим, бара, миса, ынём ез ло... Лоис-өд! Мёскуасаң (Центр. Дом искусства им. Н.К. Крупской) ыстисны кык велөдысөс да курс восөис. Сөмын сетчө јөзсө лоі боетны буржыка бөрјытөг (кодјасөс вөлі корам ез сетны мукөд организацијас). Вескалисны ферт, унжыкыс өиктса том јөз, војдөр стсена вылын пөшөі ворслывтөмјас, кыч шусө — „ул матерјал“, дај ічөтік грамотаа-өө. Велөдпы да велөдчыны вөлі сөкыд: 1) велөдысөс рөчбө, а велөдчысөс рөчнас омөла гөгөрвоөны, 2) коми ренертуар ез вөв. Бура зилөмөн да сөлөмыс тилсөмөн курс прөјдөтөм. Кын сұставјас-нымөс еща пөслөдлим да нузжыкөс лоім. Зік „ул-матерјалыс“ мыжкө-да-мыжкө артыштіс-жө бөрөі. Ферт, тащөм ічөтік кадөн зөв уна велөдны оз поз, егө вөвјалө.

Мыј удөтөм і сөјө зөв ыжыд бур сөтис. Коми театрлөн подувсө өни ем-нын.

Медвозда коми труппа таво кежлө лёд даскујим мортыс: 1 руковод-режиссөр, 1 инструктор, 10 артист да 1 гудөкагыс.

Асыс медвозда ужсө коми труппа петкөдлис-нын кыкыс: октябрь 12 да 19 лун-јасө Сыктывкарса театрын вөчлис спектакјас. Кыкнан рытнас јөзыс волісны театр тырыс. Тајб-нын петкөдлө—коми труппа, көт муртса-на уж вылас сувтис, кујө стсена вылын асөс кутны, дај војө кежлө сетө надежа коми театры кыптөм вылө.

Кушөм мөг ас вылас боетө коми театр, сы-жылыс ачыс сөтис ВЛКСМ Коми област-увса 9-өд конференціјалы рапорт:

„Сотсіалістическөј овмөс течі-гөн, чорыд өдөн војө воелалігөн, тіјан і мјан возын сулалө отувја медыжыд мөг—вескыда мунны коммунист парејаса генералнөј тувічөд.

Мі боетөм јитны театр ужсө өнја олөмкөд да кутчөсөм отсавны коми ужалыс војгырлы регыджык кыпөдны културасө, чорыда нуөд-

ны классовој врагјаскөд тыш, бырөдны пемыдлун, өдзөдны индустриалној Выл војвыв течөм.

Ми петам асланы уждн өктјасө, вөрлежанінјасө, колхозјасө, заводјасө. Көсјысам еетны сетчөб комсомол јачејкајаслы култура кыпөдөмын отсөг.

Корам тјјанөс щөщ јітчыны мјјан ужкөд...

Сіңі мі көсјысім—сіңі і ужвылын пондам зыны.

Воғда комі театр труппаме— „Сыкомтевчүкыс“ өніја выл театр зев јона торјалө, торјалө уна боксан: 1) војдөр пјесајастө ворсөгөн артістјасыс оз төдны вөлі мыј јылыс пјесаыс; өні пјесајассө відлалам да төдмалам ставсө лүчки гөгөрбок: мыј петкөдлө пјесаыс, мыј еетө вјөдысыслы-кывзысылы, кушөм мог пунктөма пјессаас гјжысыс; 2) војдор ез вөвлы стсена вылын ворсөмыс: артістјас оз вөлі төдны асыныс рөлјаснысө-да, пыр ковмыліс суфлөрөс кывзыны, а сы вөсна керөм-вөчөмыс (движения, игра) ез тыдовчывлы бура; өні став ворсөмыс мунө суфлөртөг (быт колө пјесасө паизует төдны), һекүшөм лшнөј воскөв ні лшнөј ковтөм вөрөдчөм оз вөчы ворсөгөн; 3) војдөр став ужыс вөлі мунө толко драма вылын (гырыс пјесајас ворсөмын); өні јөнжыкасө лөб кутчөбма поснөдік формајасө—ворсөм сора вөсталөмјасө, ылөмјасө, выл нога јөктөмјасө, частушкајасө, ораторіјајасө, — сіјө кокніджыка пырас (воас) вөжөрас комі ужалыслы.

Комі театр бөстөбө зев ыжыд колана ужб, јітчө мунан олөмыскөд, сүвтө култура фронт вылын отсаны сөсіалістөічөскөј овмөс течөгөн. Сылөн могыс— һекүш ворсөм да прөстөј кад петкөдлөм, сы вылө пуктысөбны јона гырыс да паскыд ужјас, кыңі політіка-проветөгөльнөј організатсіја вылө. Вөтлөг-мунігас сіјө кутас щөщ котыртавны өіктөса художөстөвнөј кружокјас да вөлөдны, кыңі колө сенјасын ужсө нуөдны-паскөдны.

Мөд-кө, мјјан комі репертуар абу, тајө — зев дескыдін. КАИШ-лөн 3-өд конференсіја щөктіс гјжысјаслы кутчөбны репертуар лөсөдан ужас зыжыка. Мі театрын ужалысјас, щөщ бөстөам тајө ужас.

Көјмөд-кө, ковмас лөсөдны выл кадр. Комі театр, һөрт, оз вермы колтчыны та-

јө өвік грунна кежыс, даскүјім мөртөбн. Тајө ужас мі щөщ-жө бөстөам, мед мөд во кежлө комі театрлөн вөлі-тын кык вөтлөдлан труппа. Таыс кыңзі, ковмас мөдөдны кымын-кө мөртөс центрө вөлөдчыны, медым лөісны асланым бур режісөерјас, інструкторјас, композиторјас. Сөтчө јөзсө бөрјыны мі щөщ отсалам.

Тащөм медгырыс мөгјас організатсіја бөксан сулалөбны өніја медвоғда комі театр-труппа воғын.

Воғөгөрөн комі труппа көсөб вольны уыжык рајонас, вөтлыны щөщ вөрлөзанінјасө. Ковмас вөрпрөмхозјасан да сөлөсөветјасан еетны отсөгтор: труппалы вөрас мунны еетны вөвјас. Ворлөзанінјасын труппа оз кут бөстны, һөрт, һөкүшөм дон.

Ми һадөјтчам, організатсіјајас (парвіја, комсомол, профсөјузјас, көзјастөвнөј організатсіјајас-і) да учреждөньөјас отсөласны том комі театры кыптыны да ужсө паскөдны. Отув вөчам ыжыд комі театр.

ЊӨБДИНСА ВІТТОР.

Сөдтөд: Смытыкөрыс комі труппа петас төвөсә туј сүвтөм мысөі. Медвојдөр мунас Кулөмдін рајоно (кытчө да кушөм дунө воас—сы јылыс лөб воғвын јуөртөма сөлөсөветјаслы).

Н. В.

Мјјан медвоғда программа

Курс вылын вөлөдчөгөн-һа мі арталым, кушөм репертуар (программа) ковмас лөсөдны комі театры өніја (первојја) кад кежлас, мыј вылын сіјө кутас ужавны өіктјасті вөтлөгөн. Сөсөса воім со мыјө: 1) воө Октабрса револүтөсіјалөн годовщөна; 2) тајө каднас-жө (1919 воын) жежыдјас вөлісны комі мүд; 3) мунө ударнөј уж — вөрлөзөм; 4) бөстөбөма тышкааны классөвөј врагјаскөд да пемыдлункөд; 5) һөкор оз ков вунөдны СССР-өс дөрјөм мог. Вөт, тајө темајассө і бөстөім мі медвоғда программаб:

1. „Вөрын“ — өті торја драма, војвывса граждөнскөј војна дырөа олөмыс, партизанјас вермасөбмыс.

2. „Мүтө чүжөм“ — өті торја теш, пемыдлун бырөдөм куца, кулакјаслыс лөк вөчөмсө петкөдлө щөщ зев јосө.

О р д ы м

3. Сылъмјас—тајо темајас куза-жб.

4. „Кључ“—1 торја теш, вбрлеқан уж-
лы торкбм јылыс.

5. „Горд армија“—ораторија, СССР-бс
дорјом јылыс.

Ншпта ембе частушкајас, оркестр да
физкультура ногбн јоктбмјас..

Ферт, бид уж гбгбр бтпырјб он вермы
инббдчыны, сбмын тајб программаыс бнја

кад кежлас јона лбсалана. Возб вблы
ковмас, ферт, пыр выльмбдны да содтавы
репертуарнымбс. Опн тајб ужыс қбънас
усб ас выланым, медјонасб, ферт, ме вылб.
Сбмын сыыс огб шогбб—ужалам зила, мы
вермам—вбчам, сїқн шбктб чорыд бббн
пуан кадыс.

ЊОБДИНСА ВИТТОР.

Имв. № 6

Ответственный редактор
И. И. Оботуров

Члены редколлегии
В. А. САВИН И. И. ПЫСТИН

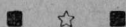
СУЗӨДӨҮ

1931-д ВО ВЫЛӨ ХУДОЖЕСТВОА КОМІ ЛІТЕРАТУРА журнал

ЛЫҘАҘАҘА

„ОРҘЫМ“

П Е Т Ө Б Ы Д Т Ө Л Ы Ы Н К Ы К Ы Ъ
Лезёны ВКП (б) ОК-лөн культпроп да КАПП.

„ОРҘЫМ“-ын гижёны коми худо-
жества гижёдјас быд коми ги-
жылые. Гижё кривика коми ху-
дожества гижёдјас вылө,
төдмөдө пролетариат но-
га роч литератураын.

„ОРҘЫМ“ сетө бур отсөг лыд-
дыеан керкајаслы, клубјаслы
нуөдны жүрдөчан уж; шко-
лајаслы, челады — бур
лыд-дантор.

„ОРҘЫМ“ журнал колө лоны быд лыддыеан керкаын,
вөрлезан деланкаын, школаын, колхозын гөрд
пельсјасын.

Во чөж „ОРҘЫМ“ сузөдыејаслы 1931-өд во лөб сетөма
жын доные 160 листбока вылө коми нига: „пролетариат нога
мукөд государствоса, роч да коми гижысјас“ (3 шәјт пыдди
шәјтөн жыңјёные.

„ОРҘЫМ“ сузөдан дон:

Куш „ОРҘЫМ“	төлые	кежлө —	30 ур,
кујим	”	” —	90 ”
квајт	”	” — 1 ш.	80 ”
во	”	” — 3 ш.	60 ”

„ОРҘЫМ“ журнал во кежлө да нига — 5 шәјт.

Гижыны позө быд поштовөј отделеңкөдын, Коми нига лезан-
инын: Сыктывкар, Вадорзыв у., 38.

СУҖӖДӖ! !

! ЛЫԁԁӖ!

1931-Ӗд ВО ВЫЛӖ

КУЛЬТУРА КЫПӖДАН УҖӖН ВЕКӖДЛАН
ЖУРНАЛ

■ „КУЛЬТУРА ФРОНТ“ ■

ЛЕҖӖНЫ ВКП(б) ОБКОМЛӖН КУЛТИРОП, ОБОНО ДА
ОБПРОФСОВЕТ

ПетӖ быд тӖлыгын Ӗтчыд

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ тӖдмӖдӖ
Ӗнија кӖдын культура кыпӖ-
дан уҖын сулалан могҖасӖн;
сетӖ индӖдҖас да отсӖгҖас
местаҖас вылын јӖз кост југ-
дӖдчан уҖ нуӖдыҖаслы; туй-
дӖдӖ кыз сувтӖдны југдӖдчан
уҖ вӖрлеҖаниҖасын.

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ сетӖ ги-
жӖдҖас партија пӖвсын олӖм
да југдӖдчан уҖ нуӖдӖмҖас
куҖа, векӖдлӖ партпросве-
щенӖӖӖн да теорија велӖ-
дӖмӖн.

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ тӖдмӖдӖ
школаҖас возын Ӗнија кадса
сулалан могҖасӖн.

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ сетӖ алӖ
воча вӖсталӖмҖас местаҖас-
вывса југдӖдчан уҖ нуӖдыҖ-
ассан јуалӖмҖас вылӖ?

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“-ын вогтӖ-
ма торја јукӖд „наук“ да
техника“

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ кыпӖдӖ
натсӖональнӖј комӖ культура
пролетариат нога пыщкӖсӖн.

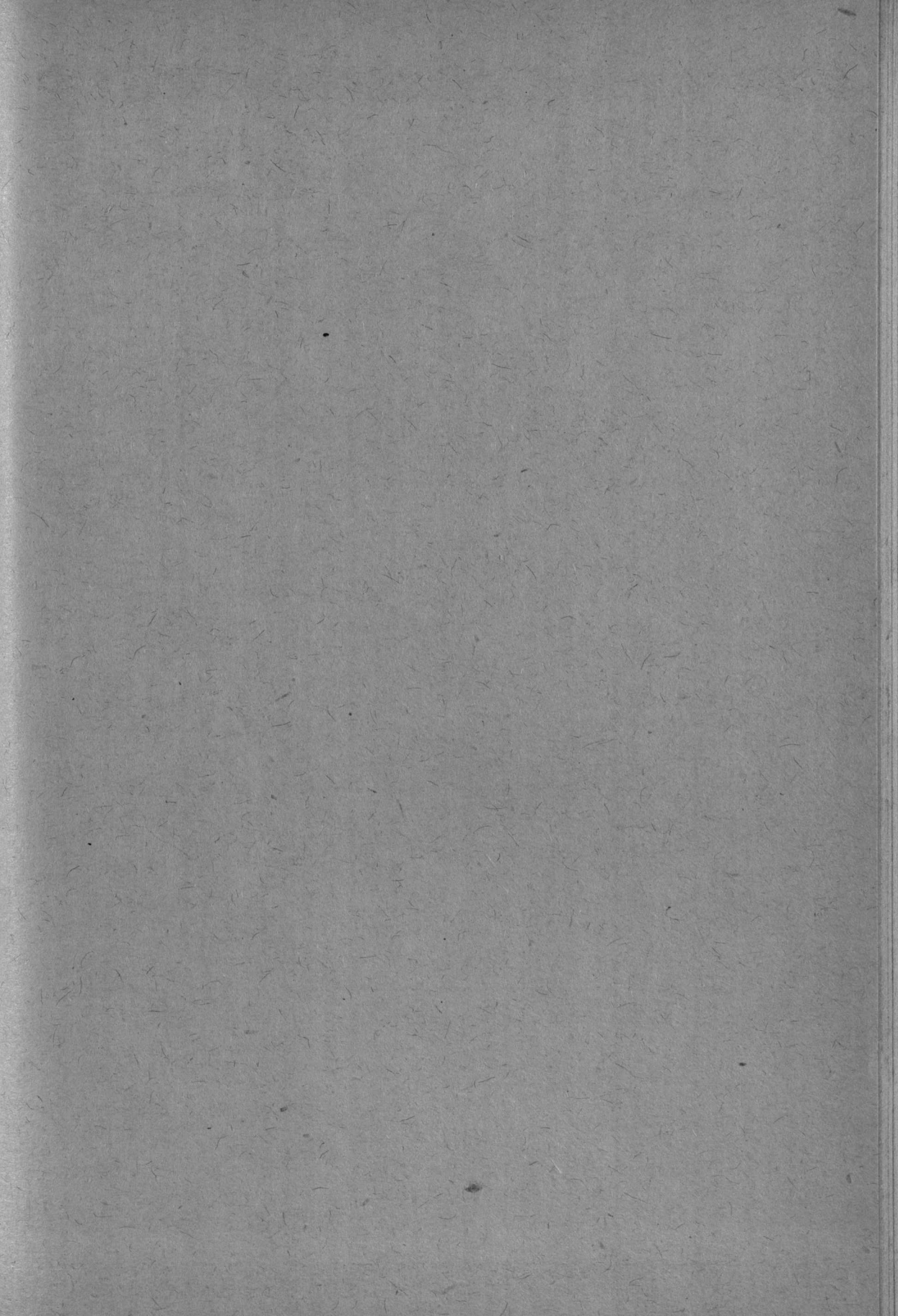
СУҖӖДАН ДОНЫС:

1 ^д тӖлыҖ кеглӖ	3 тӖлыҖ кеглӖ	6 тӖлыҖ кеглӖ	во кеглӖ
— 50 ур	1 ш. 50 ур	3 шӖт	6 шӖт

РЕДАКТСИЈАЛӖН АДРЕС:

Сыктывкар. Вародвыв, 38, редакција

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“

НЗК Коми
1-1

182